

Univerzitet u Beogradu
Fakultet veterinarske medicine

Katedra za biologiju

Predmet:
ZOOLOGIJA
2024/2025

Carstvo Protista.
Carstvo Animalia.
Parazoa i Metazoa i njihovo poreklo

PET CARSTAVA ŽIVIH ORGANIZAMA

U savremenoj literaturi se najčešće koristi **klasifikacija svih živih bića u 5 carstava:**

MONERA (jednoćelijski prokariotski organizmi)

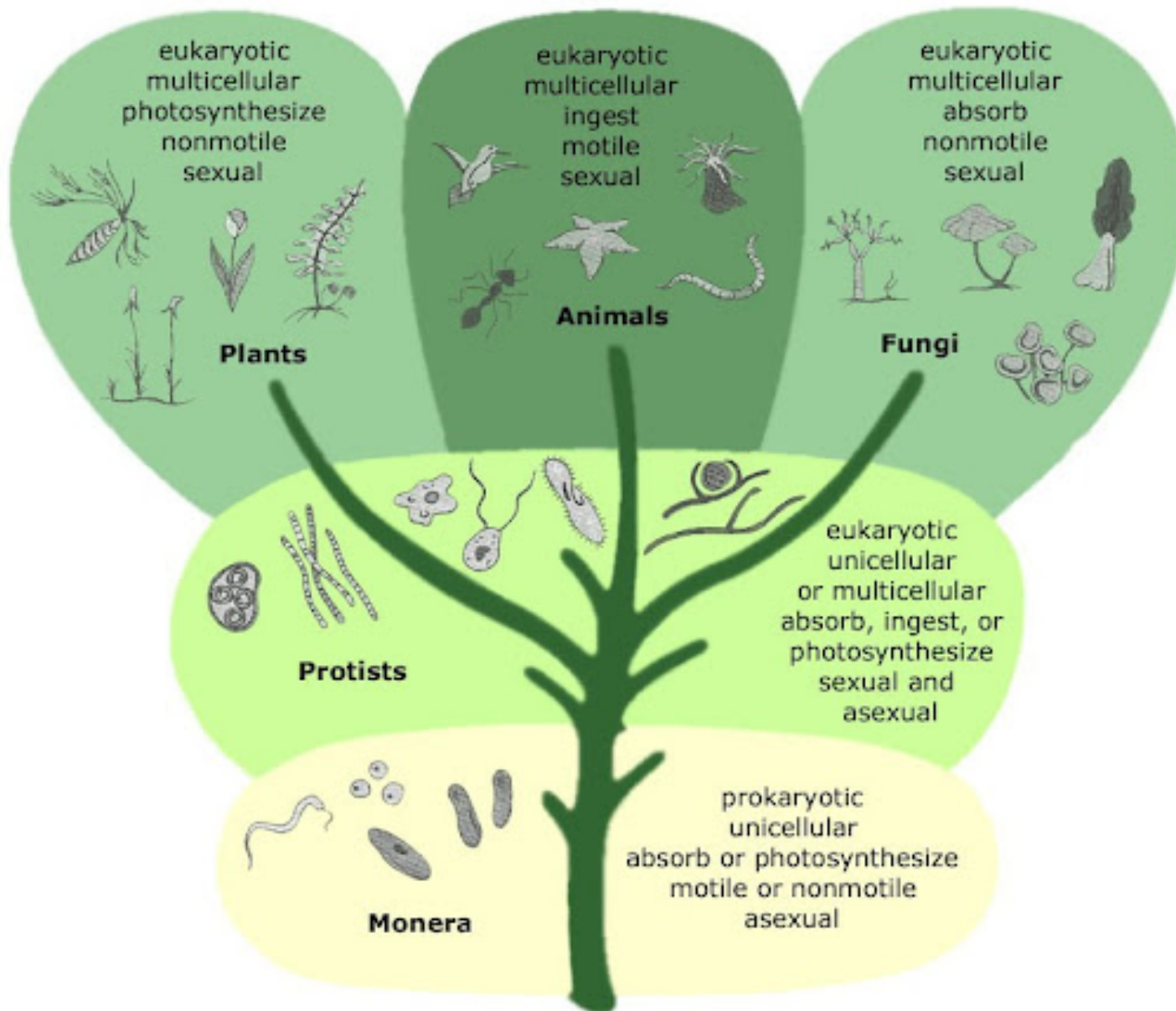
PROTISTA (jednoćelijski eukariotski organizmi)

PLANTAE (biljke)

ANIMALIA (životinje)

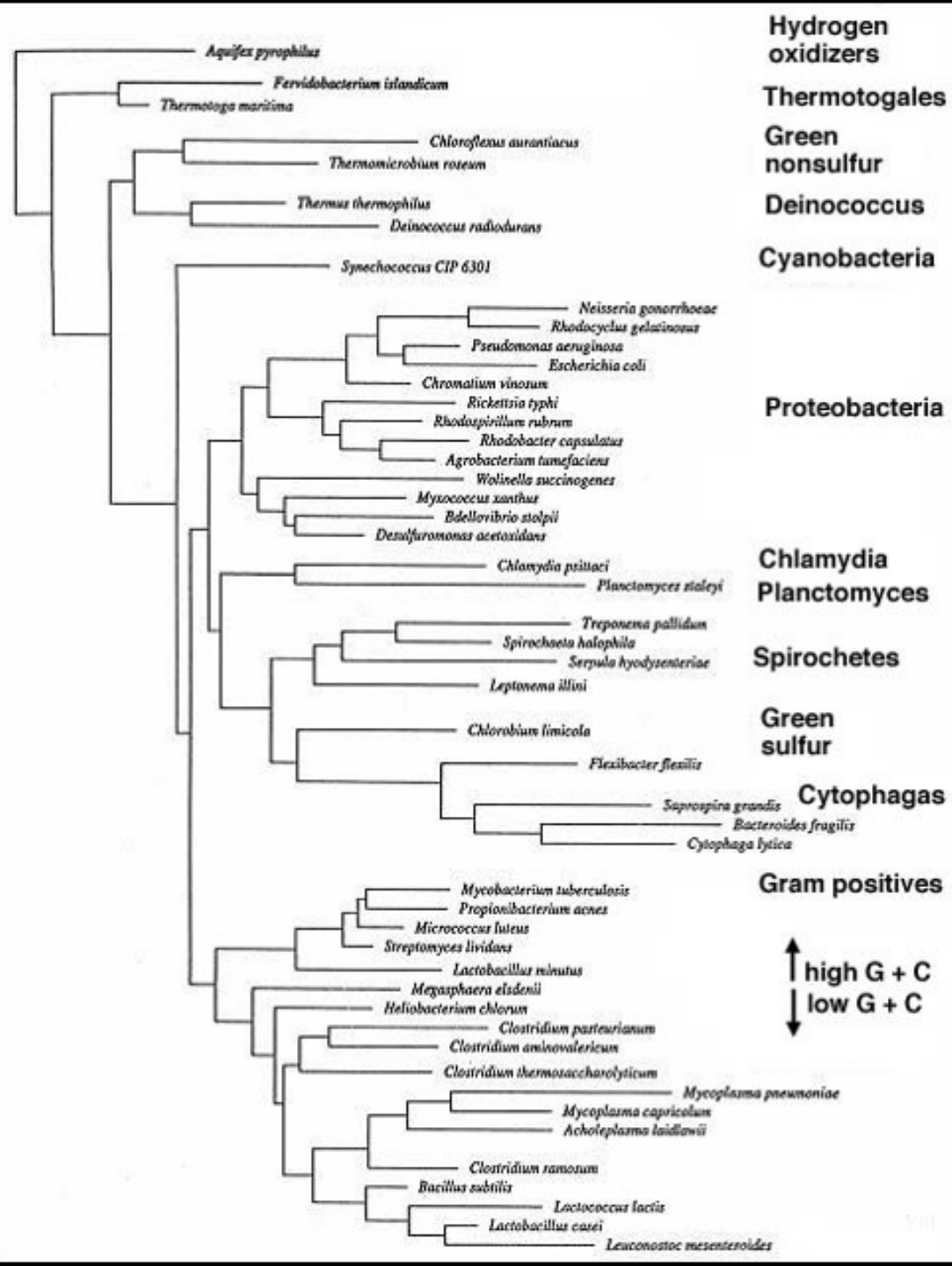
FUNGI (gljive)

Pet carstava živih organizama

Filogenetsko stablo MONERA

– *EUKARYOTA* –

Eukariotski organizmi
razvrstani su u četiri carstva:

Protista

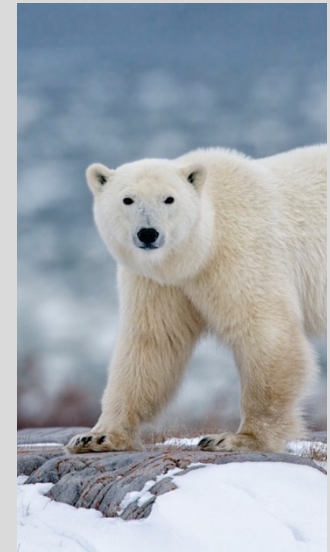
Plantae

Fungi

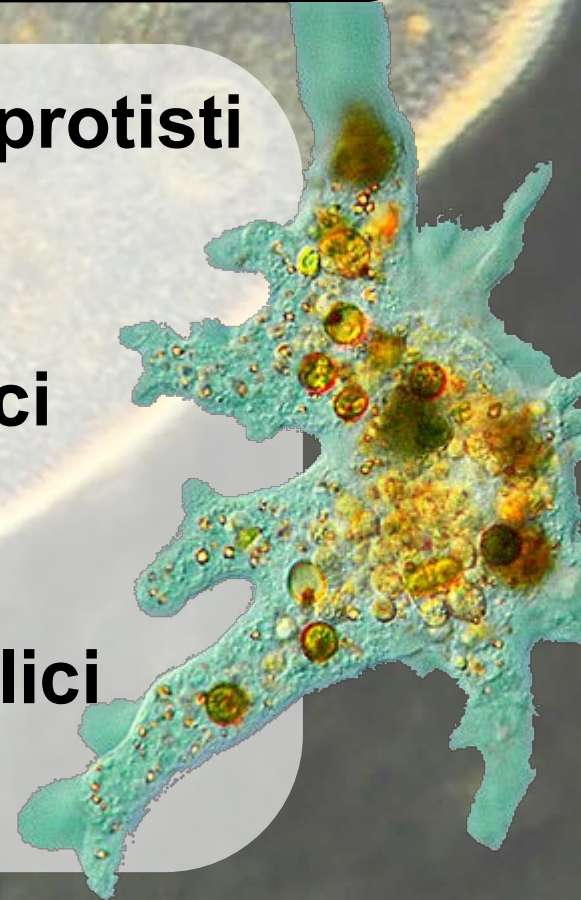
Animalia

Carstvo **PROTISTA**

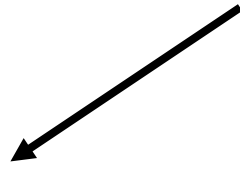
JEDNOĆELIJSKI EUKARIOTSKI ORGANIZMI

- **Autotrofni (fotosintetički) protisti**
(jednoćelijske alge)
- **Heterotrofni saprobni oblici**
(jednoćelijske gljive)
- **Heterotrofni holozojski oblici**
(jednoćelijske životinje, Protozoa)

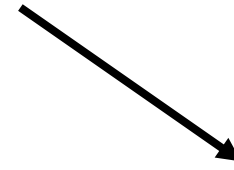

Autotrofni protisti

pojedinačni

kolonijalni

Ordo: Euglenoidea

Euglena sp.

Ordo: Phytomonadina

Volvox sp.

- U okviru **Protozoa** razlikujemo veći broj filuma, po nekim autorima čak 15.
- Za studije veterinarske medicine najznačajniji filumi **Protozoa** su:

- **Sarcomastigophora**
- **Apicomplexa**
- **Microsporidia**
- **Myxozoa (Myxosporidia)**
- **Ciliophora**

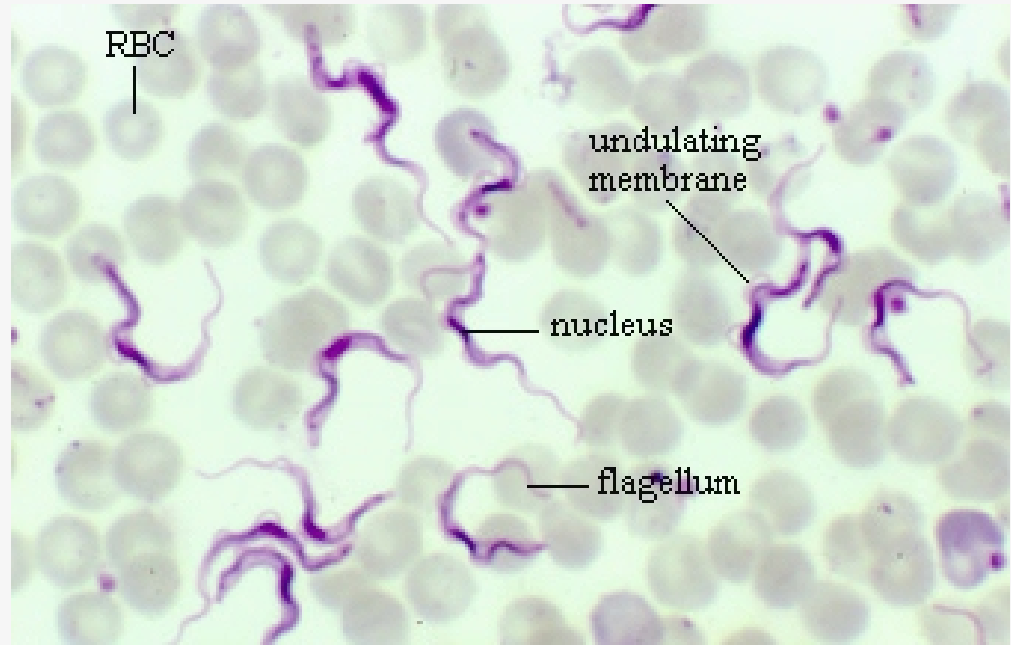
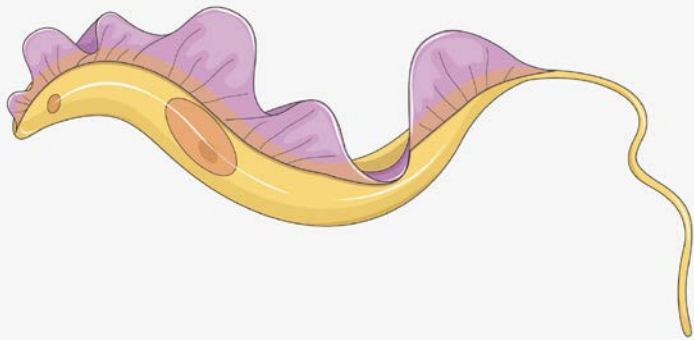
Heterotrofni holozojski protisti

1. Phylum: Sarcomastigophora

Subphylum: Mastigophora (Flagellata)

Ordo: Kinetoplastida

Trypanosoma gambiense - izaziva bolest spavanja,
prenose je muve "ce-ce"

Trypanosoma gambiense

u krvnom razmazu sisara

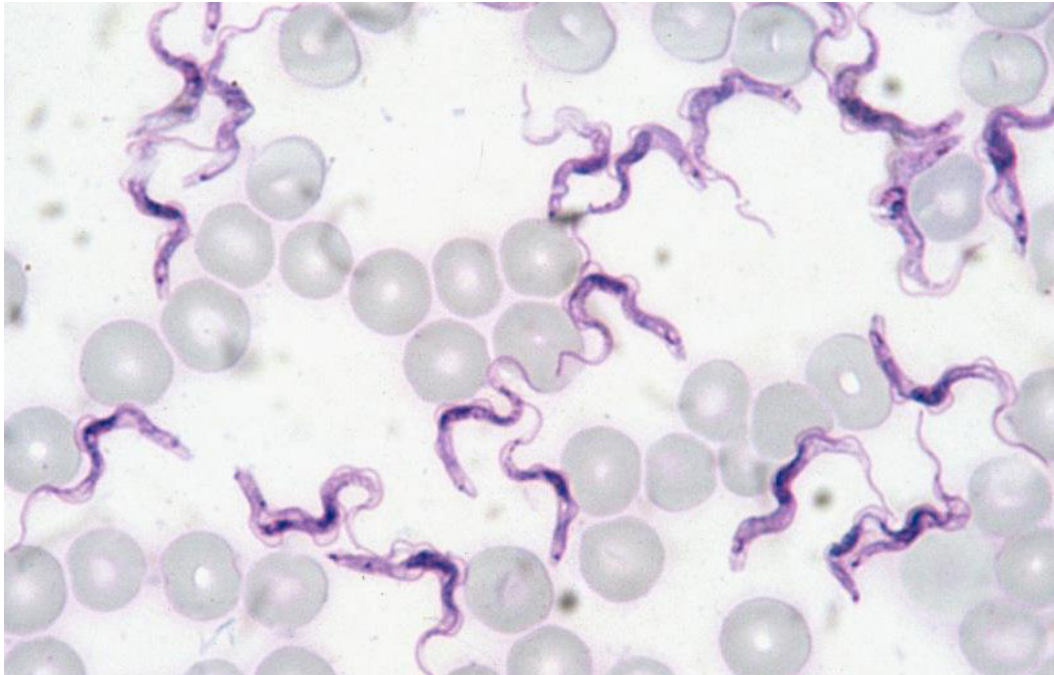
Heterotrofni holozojski protisti

1. Phylum: Sarcomastigophora

Subphylum: Mastigophora (Flagellata)

Ordo: Kinetoplastida

Trypanosoma evansi – izaziva bolest **SURU** kod konja, magaraca i kamila, a prenose je **OBADI**

Trypanosoma evansi
u razmazu krvi konja

Heterotrofni holozojski protisti

1. Phylum: Sarcomastigophora

Subphylum: Mastigophora (Flagellata)

Ordo: Kinetoplastida

Trypanosoma equiperdum – uzročnik životinjskog sifilisa
(bolest durina)

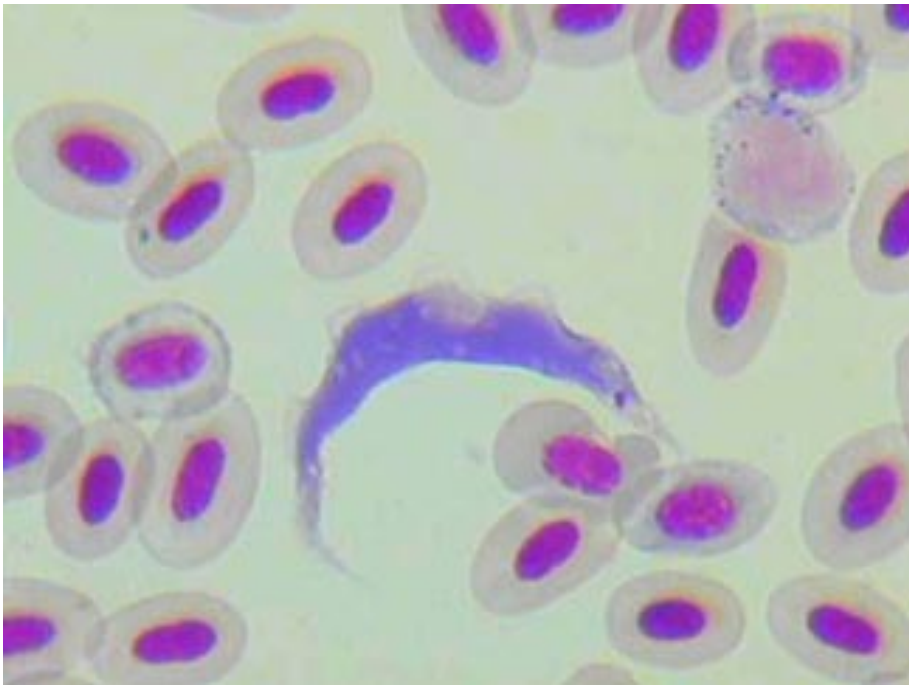
Heterotrofni holozojski protisti

1. Phylum: Sarcomastigophora

Subphylum: Mastigophora (Flagellata)

Ordo: Kinetoplastida

Trypanosoma avium

Trypanosoma avium
u krvnom razmazu ptica

Heterotrofni holozojski protisti

1. Phylum: Sarcomastigophora

Subphylum: Mastigophora (Flagellata)

Ordo: Kinetoplastida

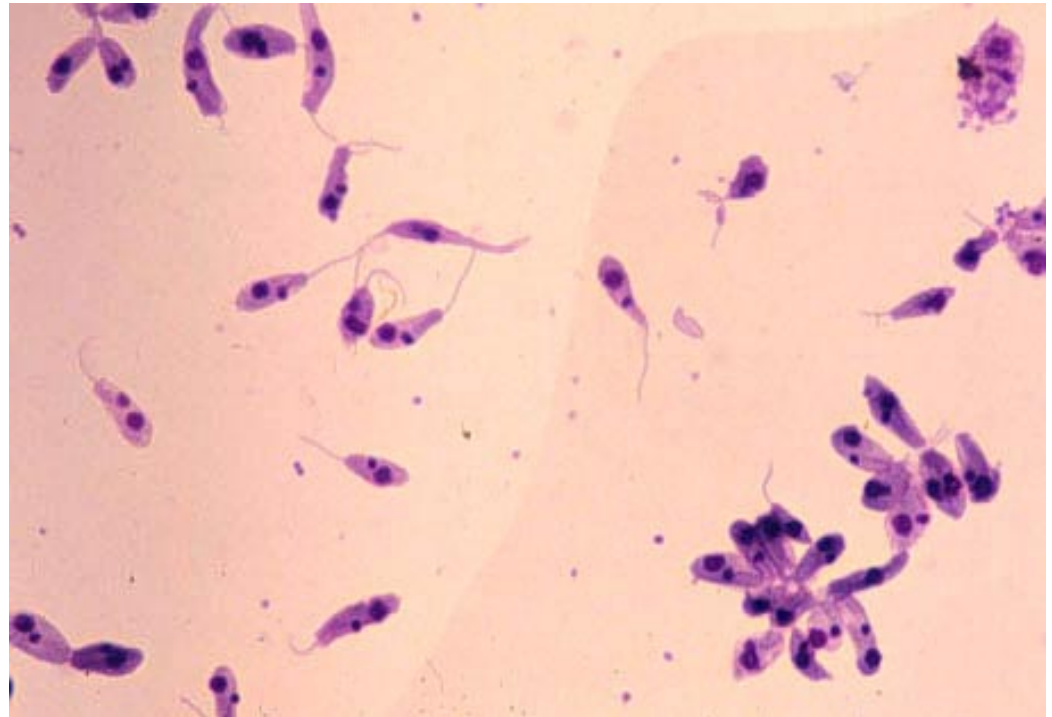
Leishmania donovani

-izaziva bolest

KALA AZAR

kod ljudi i pasa,

a prenose je sitni komarci
papataći *Phlebotomus*
argentipes

Heterotrofni holozojski protisti

1. Phylum: Sarcomastigophora

Subphylum: Mastigophora (Flagellata)

Ordo: Trichomonadida

Trichomonas foetus

Parazitira u urogenitalnom sistemu krava i bikova kod kojih može izazvati sterilitet

Heterotrofni holozojski protisti

1. Phylum: Sarcomastigophora

Subphylum: Mastigophora (Flagellata)

Ordo: Trichomonadida

Trichomonas gallinae i *T. columbe* – paraziti ptica

Heterotrofni holozojski protisti

1. Phylum: Sarcomastigophora

Subphylum: Mastigophora (Flagellata)

Ordo: Diplomonadida (Diplozoa)

Giardia intestinalis

Heterotrofni holozojski protisti

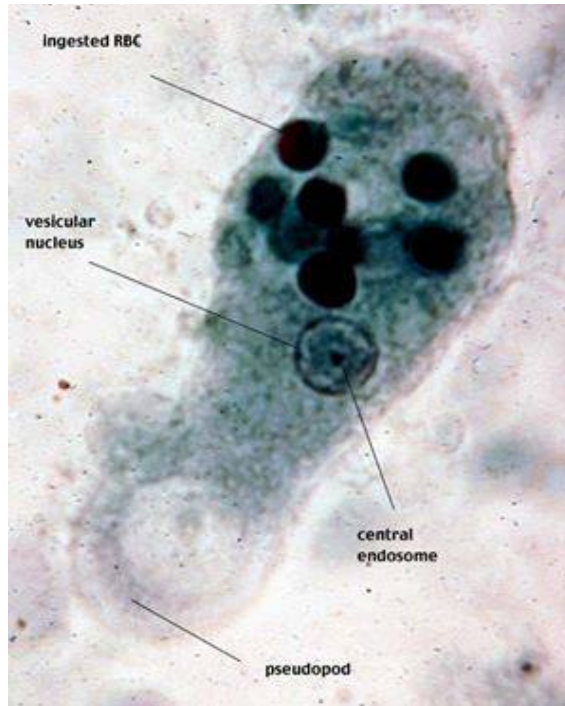
1. Phylum: Sarcomastigophora

Suphylum: Sarcodina

Ordo: Amoebina

Ordo: Foraminifera

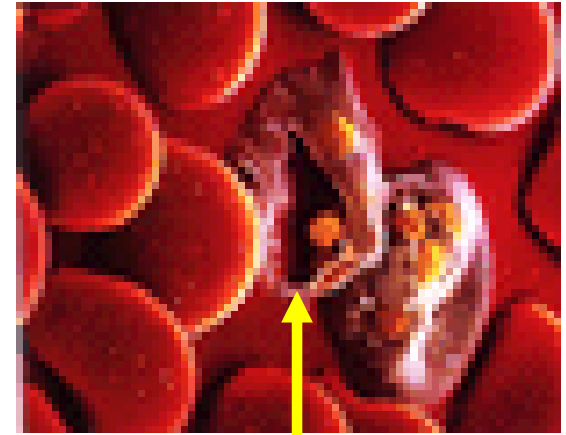
Entamoeba histolytica

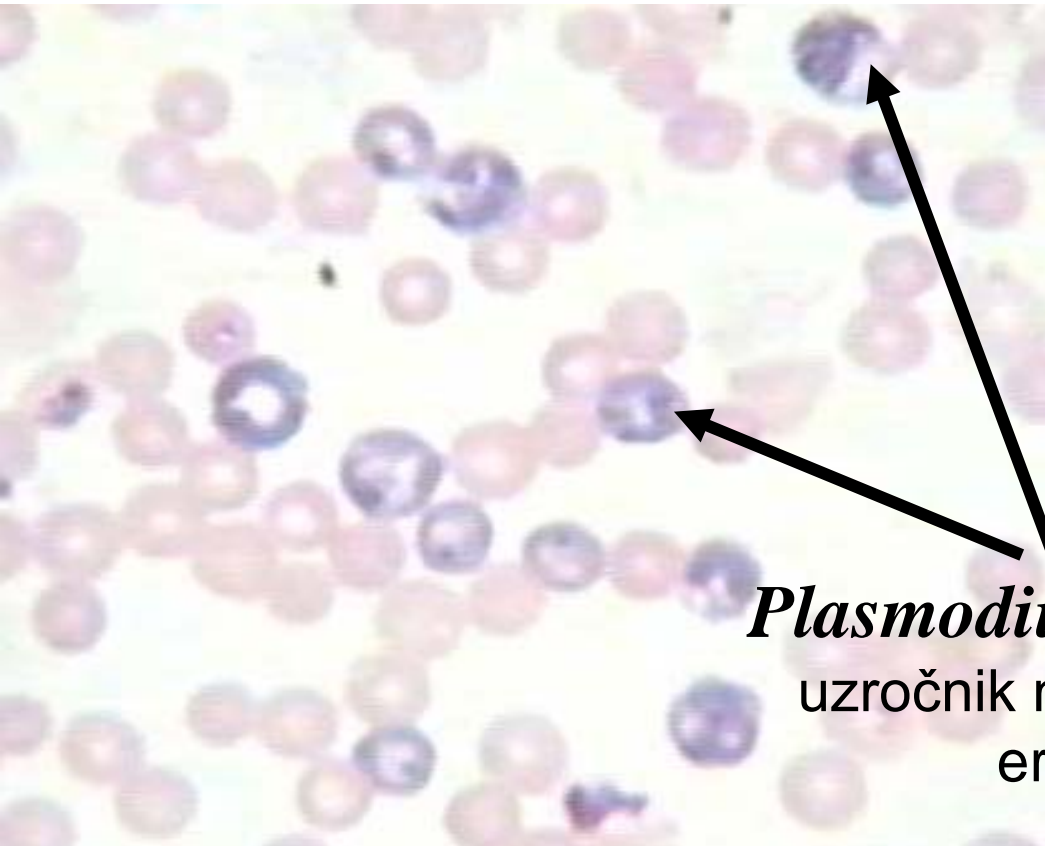
Heterotrofni holozojski protisti

2. Phylum: Apicomplexa

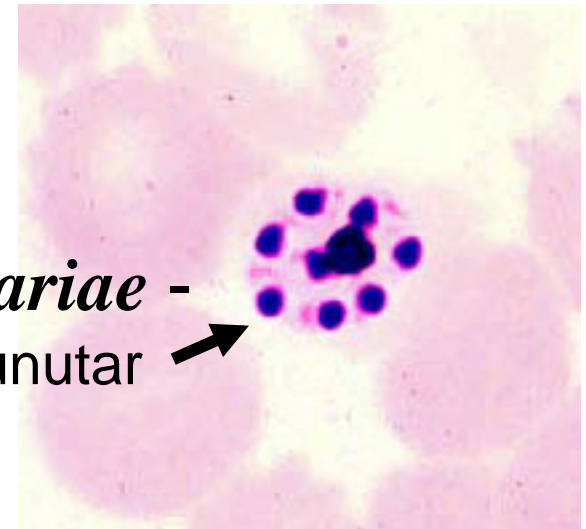
Ordo: Haemosporida

Plasmodium falciparum -
uzročnik malarije unutar eritrocita

Plasmodium malariae -
uzročnik malarije unutar
eritrocita

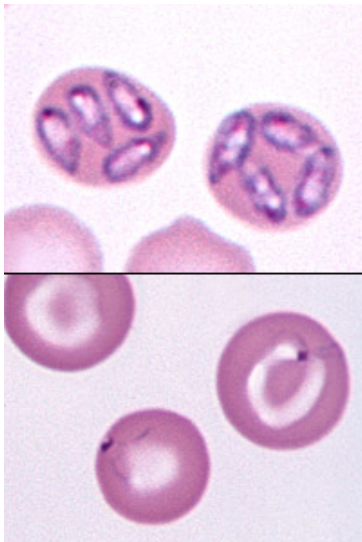

Heterotrofni holozojski protisti

2. Phylum: Apicomplexa

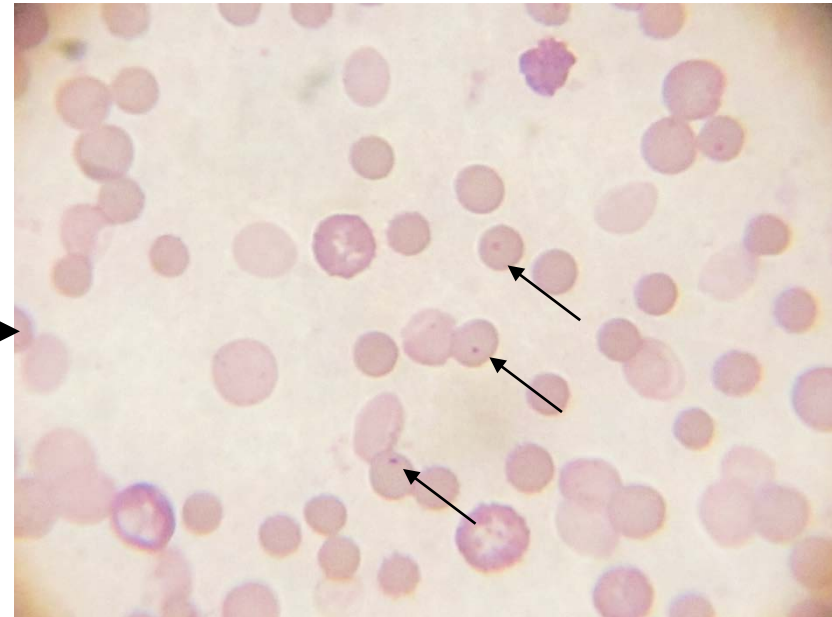
Ordo: Piroplasmida (Babesiida)

Paraziti krvi pasa, goveda,
konja i drugih životinja

← *Babesia canis* →

Babesia microti
čovjek, glodari, i neke
vrsta kanida i felida

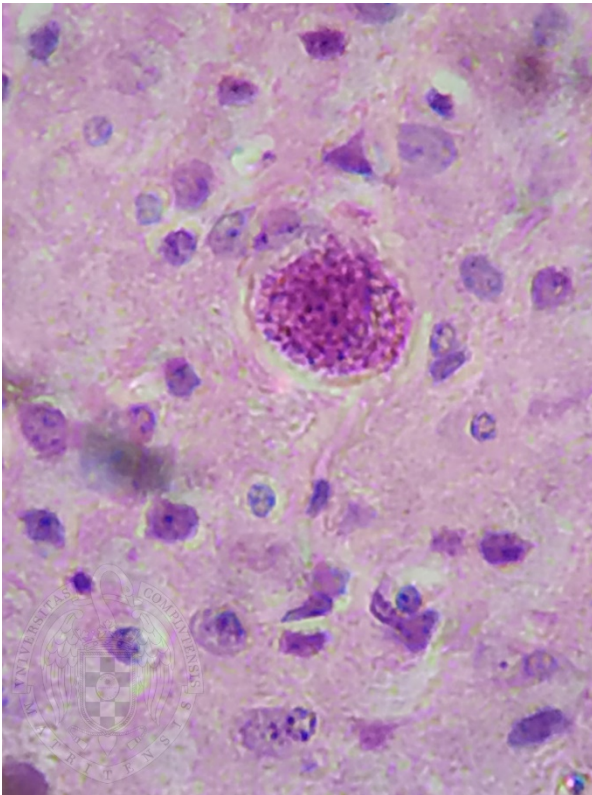

Heterotrofni holozojski protisti

2. Phylum: Apicomplexa

★ Ordo: Eucoccidiorida

Toxoplasma gondii

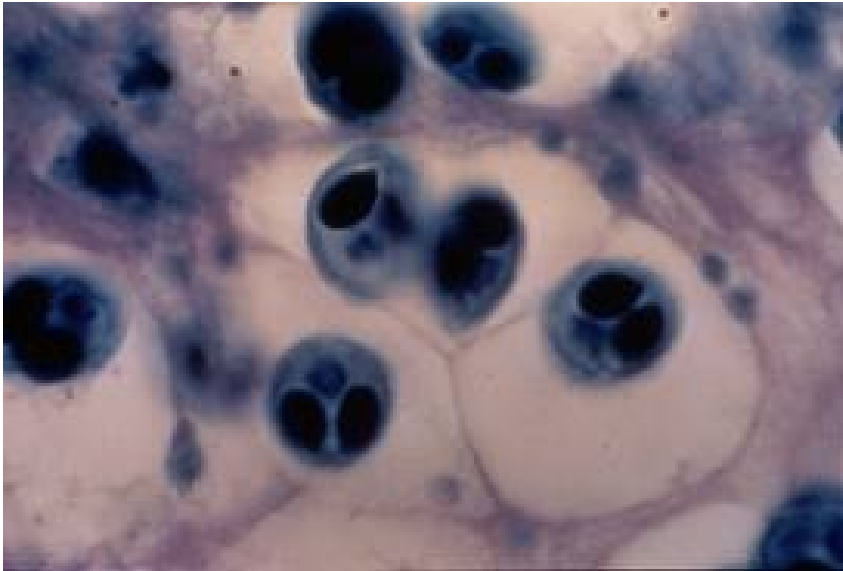

Sarcocystis sp.

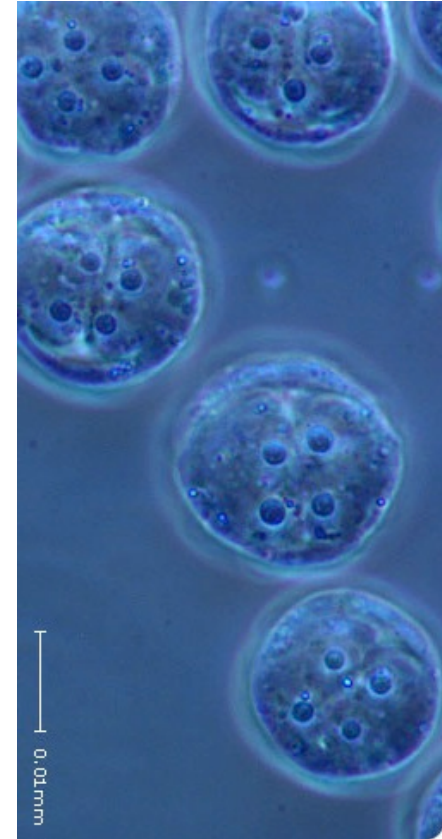

Heterotrofni holozojski protisti

3. Phylum: Myxosporidia

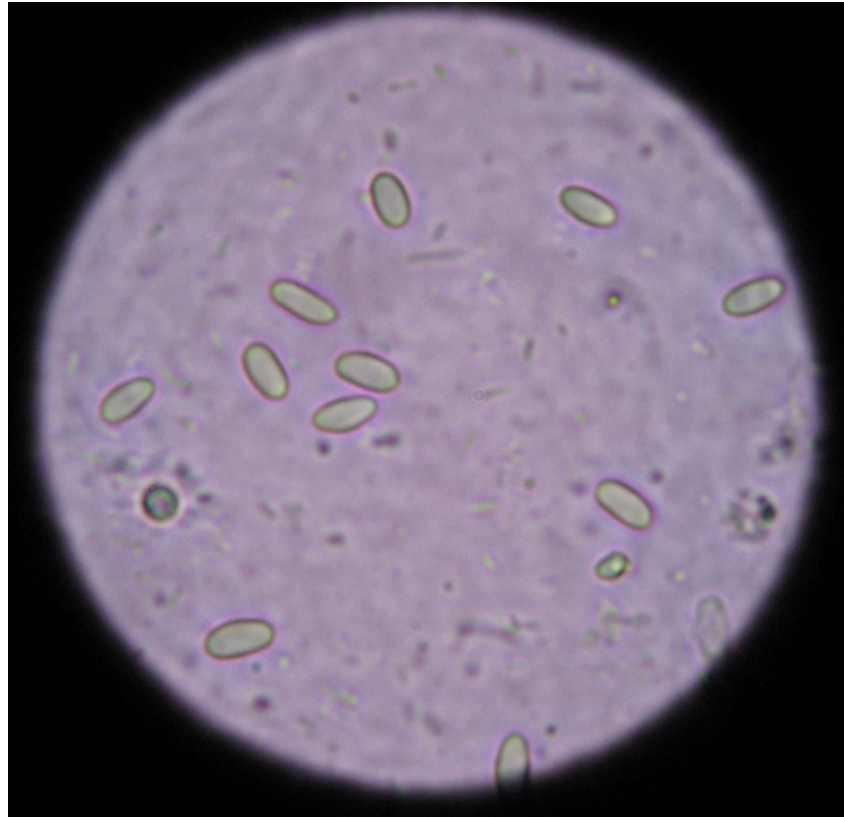
Myxobolus cerebralis

*Tetracapsuloides
bryosalmonae*

Heterotrofni holozojski protisti

4. Phylum: Microsporidia

Nosema ceranae (Fries, 1996)
=*Vairimorpha ceranae* (Tokarev i sar. 2020)

Heterotrofni holozojski protisti

5. Phylum: Ciliophora

Paramecium sp.

Vorticella sp.

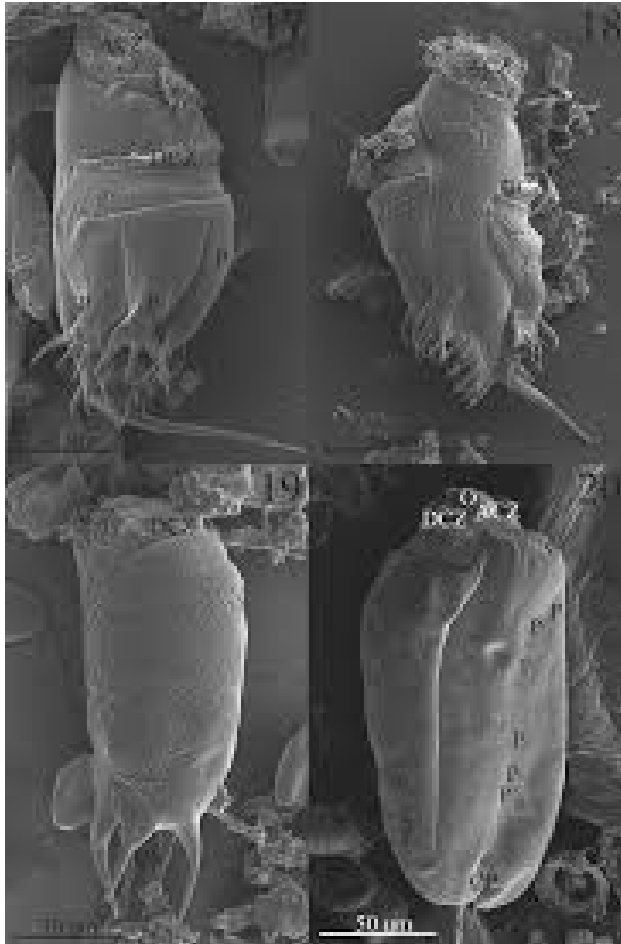
Stentor sp.

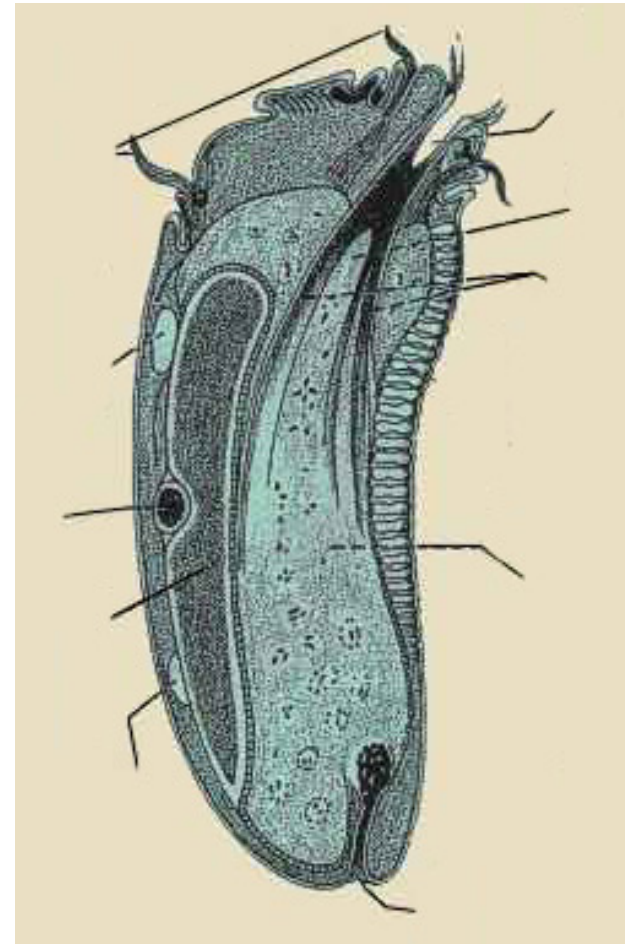
Heterotrofni holozojski protisti

koji žive u buragu preživara

5. Phylum: Ciliophora

Ophryoscolex sp

Diplodinium sp.

Višecelijski organizmi

```
graph TD; A[Višecelijski organizmi] --> B[Carstvo biljaka (PLANTAE)]; A --> C[Carstvo gljiva (FUNGI)]; A --> D[Carstvo životinja (ANIMALIA)];
```

The diagram illustrates the classification of multicellular organisms into three kingdoms. At the top, a central box labeled 'Višecelijski organizmi' has three arrows pointing downwards to three separate images. The left image shows a green fern frond, the middle image shows a pink mushroom, and the right image shows the head and neck of a giraffe. Each image is accompanied by a text box identifying the corresponding kingdom: 'Carstvo biljaka (PLANTAE)', 'Carstvo gljiva (FUNGI)', and 'Carstvo životinja (ANIMALIA)'.

**Carstvo biljaka
(PLANTAE)**

**Carstvo gljiva
(FUNGI)**

**Carstvo životinja
(ANIMALIA)**

Osnovni kriterijum za klasifikaciju višećelijskih organizama u jedno od navedena tri carstva jeste **NAČIN ISHRANE**.

Višećelijski oblici
sa AUTOTROFNIM NAČINOM ISHRANE
PLANTAE

Višećelijski oblici
sa HETEROTROFNIM APSORTIVNIM NAČINOM ISHRANE
(apsorbuju organske molekule direktno iz spoljašnje sredine
direktno preko ćelijske membrane)
FUNGI

Višećelijski oblici
sa HETEROTROFNIM INGESTIVNIM NAČINOM ISHRANE
(unose hranu u digestivni sistem,
vare je i izbacuju nesvarene ostatke)
ANIMALIA

Carstvo **ANIMALIA** - životinje

Životinje su
višećelijski eukariotski organizmi
sa HETEROTROFNIM INGESTIVNIM
NAČINOM ISHRANE

Vrlo često se za višećelijske životinjske
eukariotske oblike upotrebljava termin
METAZOA

Postoje mišljenja da **METAZOA** imaju **MONOFILETSKO POREKLO** po kome sve grupe životinja evoluirale od jednog zajedničkog pretka (nekog oblika među heterotrofnim protistima).

Međutim, daleko je verovatnije da **METAZOA** imaju ako ne **POLIFILETSKO**, onda bar **DIFILETSKO POREKLO**, odnosno da su bar dva puta nezavisno evoluirale od različitih heterotrofnih oblika među protistima, pri čemu su postojala dva evolutivna pravca.

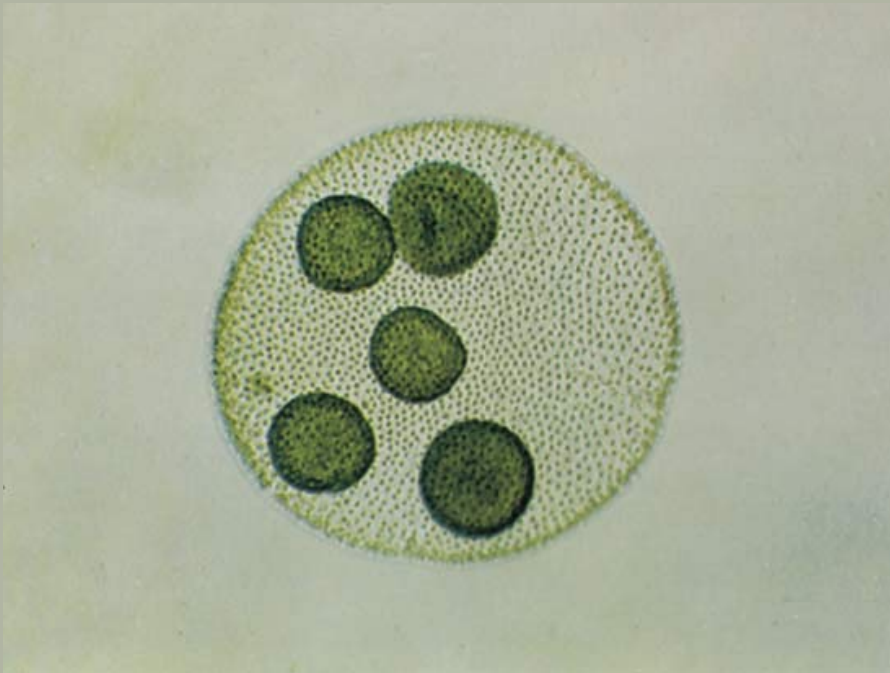
U okviru jednog, došlo je do razvoja **PORIFERA** i nedavno otkrivenih **PLACOZOA** (grupa **PARAZOA**), a u okviru drugog - do razvoja svih ostalih grupa životinja (grupa **EUMETAZOA - "PRAVE ŽIVOTINJE"**)

I - Hipoteza o poreklu **METAZOA** od *kolonijalnih flagelata*

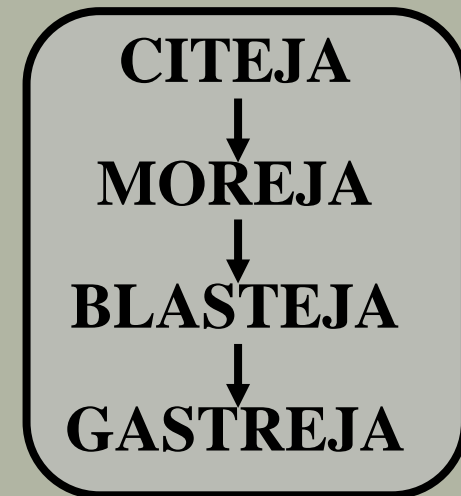
• **KOLONIJALISTIČKE
TEORIJE**

Hekel (1872)

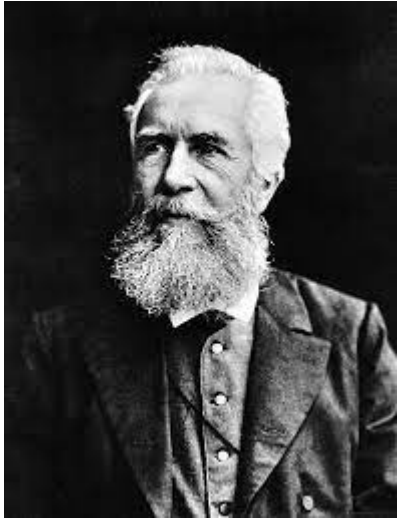
TEORIJA GASTREJE:

Volvox sp.

Ernst Haeckel, 1872:

Biogenetski zakon

Kroz individualno (ontogenetsko) razviće ponavlja se istorijsko (filogenetsko) razviće vrste

odnosno

**ONTOGENIJA JEDINKE PREDSTAVLJA
KRATKU REKAPITULACIJU FILOGENIJE
VRSTE KOJOJ ONA PRIPADA**

**Ontogenija = individualno razviće
Filogenija = istorija evolucije vrste**

II - Hipoteza o *polikariontskom poreklu* METAZOJA

- **SINCICIJELNA
(TURBELARIJSKA)
TEORIJA**

Jovan Hadži (1944)

Višejedarni (sincicijelni)
predak METAZOJA verovatno
je bio sličan današnjim
Ciliophora-ma

Prve METAZOJA su bile nalik
današnjim turbelarijama reda

Acoela

Dupljari

**Svi ostali (viši)
filumi životinja**

III - Hipoteza o *polifiletskom poreklu* METAZOA

Grenberg (1959):

Sunderi i Dupljari
(Radiata)

evoluirali od

kolonijalnih flagelata

*(nalik današnjem
Volvox-u)*

Svi ostali viši filumi
(Bilateria)

evoluirali od

višejedarnih predaka

*(nalik današnjim
Ciliophora-ma)*

GLAVNI ORGANIZACIONI STUPNJEVI ŽIVIH ORGANIZAMA

Osnovna organizaciona jedinica koja uključuje jedinstvo strukture i funkcije je **ĆELIJA**.

Živi organizmi se po svojoj organizaciji, a u odnosu na ćeliju kao osnovnu jedinicu, mogu podeliti u dve grupe:

← →
jednoćelijske i višećelijske

Višećelijske životinje (METAZOA) postigle su veću strukturnu složenost od PROTOZOA kombinujući ćelije u veće jedinice.

Jedna od osnovnih tendencija u evoluciji METAZOA bila je **specijalizacija ćelija, morfološka i fiziološka diferencijacija**, odnosno **podela rada**, čime se uvećava efikasnost funkcije, ali i uzajamna zavisnost pojedinih delova.

Na složenijem stupnju dolazi do formiranja **TKIVA**, sastavljenih od ćelija koje su na isti način morfološki i funkcionalno diferencirane, najčešće imaju isto embrionalno poreklo i određenu topografiju.

Sledeći stupanj organizacije je **ORGAN**, koji može biti sastavljen od istog tkiva ili od različitih tkiva, ali uvek predstavlja strukturu sa jedinstvenom, specifičnom funkcijom.

Viši organizacioni stupanj od organa je **ORGANSKI APARAT** - sistem od više organa od kojih svaki ima svoju funkciju, ali svi zajedno deluju kao celina; rad jednog organa je subordiniran celini.

Organi i organski aparati su organizovani u više strukturne komplekse
- **SISTEME ORGANA.**

Kod **METAZOA** postoji **11 različitih SISTEMA ORGANA:**

- KOŽNI
- SKELETNI
- MIŠIĆNI
- DIGESTIVNI
- RESPIRATORNI
- CIRKULARNI
- EKSKRETORNI
- ČULNI
- NERVNI
- ENDOKRINI i
- REPRODUKTIVNI

U ORGANSKIM SISTEMIMA
veza između ORGANA može biti
i morfološka i funkcionalna
(KRVNI, NERVNI, DIGESTIVNI SISTEM),
ali u mnogim slučajevima
je samo funkcionalne prirode
(SISTEM ČULNIH ORGANA,
MUSKULATURA, ENDOKRINI SISTEM).

Najviši stupanj strukturne organizacije je **ORGANIZAM** koji deluje kao jedinstvena celina.

Mada ORGANIZAM predstavlja složenu celinu, ima slučajeve da neki životinjski organizmi ne egzistiraju posebno, već u prisnim zajednicama gde se svode na deo te integrisane zajednice.

To je slučaj kod **KOLONIJA**, na primer kod HIDROIDNIH POLIPA, KORALA.

ORGANIZACIONA SLOŽENOST I VELIČINA TELA

- **Velike dimenzije omogućavaju i efikasnije korišćenje metaboličke energije.** Na primer, količina energije po gramu telesne težine potrebne da se održi telesna temperatura manja je kod krupnijih sisara nego kod sitnijih.
- **Količina energije utrošena pri kretanju manja je kod krupnijih sisara.**
- **Veće dimenzije tela pružaju i veću zaštitu od predatora.**

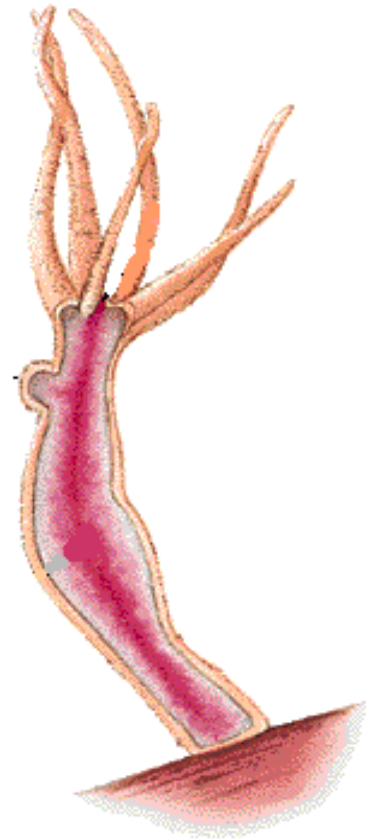
POLARITET

Živa bića su polarizovana, što znači da su njihovi suprotni krajevi različiti po građi i funkciji.

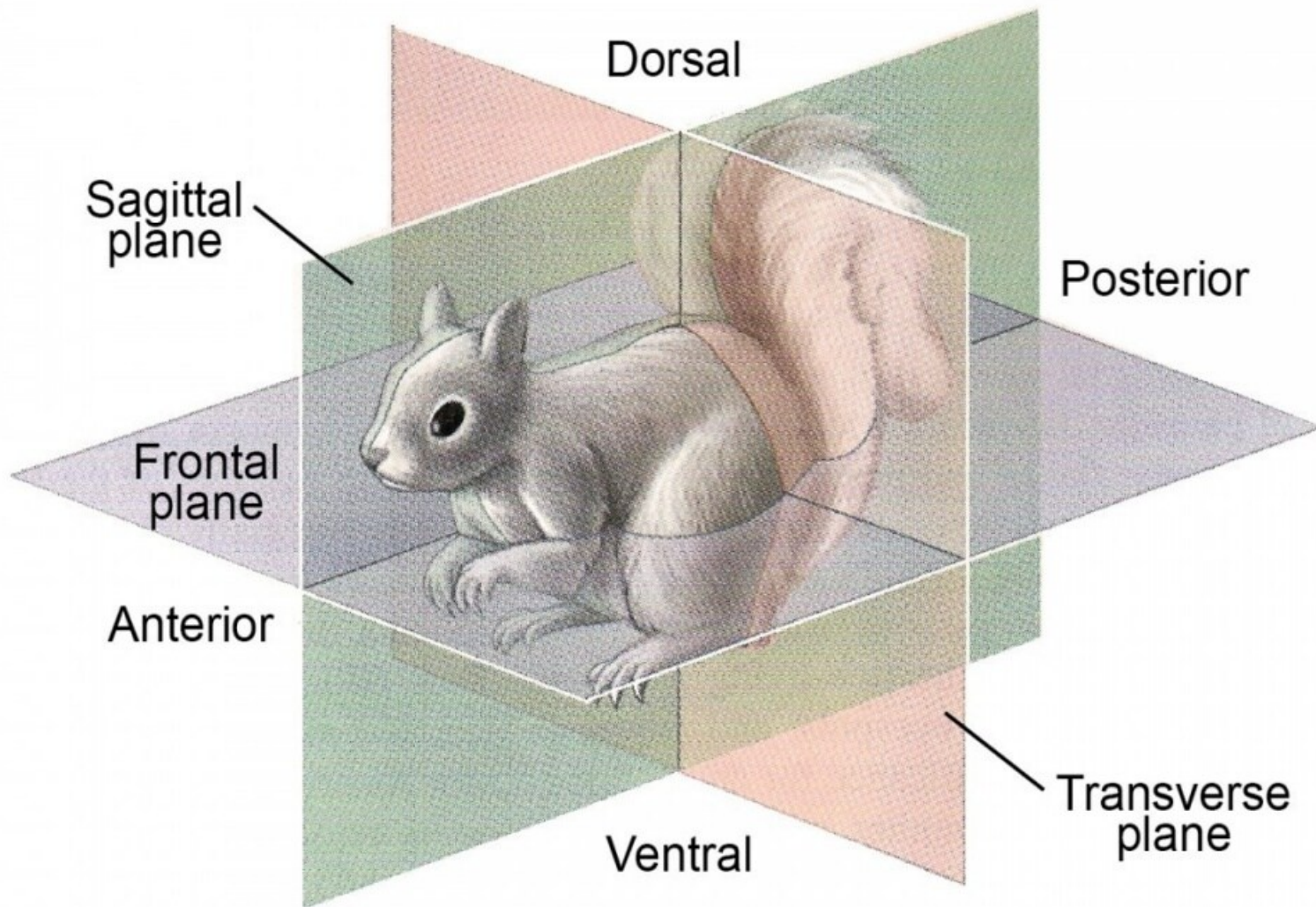
Postoje
MORFOLOŠKI i FUNKCIONALNI POLARITET
koji su tesno vezani i uslovljeni.

Tako *Hydra* na slobodnom (distalnom) kraju nosi venac pipaka, a suprotnim (proksimalnim) krajem je pričvršćena za podlogu.

Polaritet se zapaža i u građi organa, pa čak i ćelija. Pojava polariteta je svakako u vezi sa činjenicom da su se razni krajevi organizma nalazili u raznim uslovima.

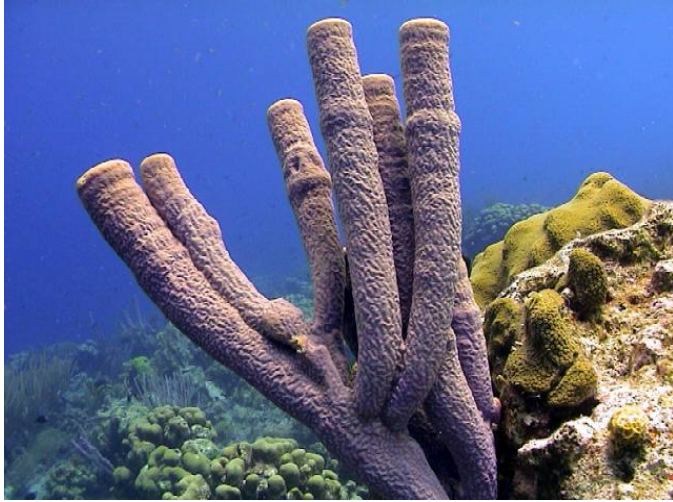

SIMETRIJA

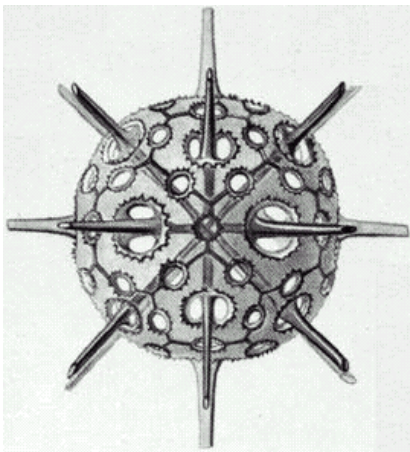

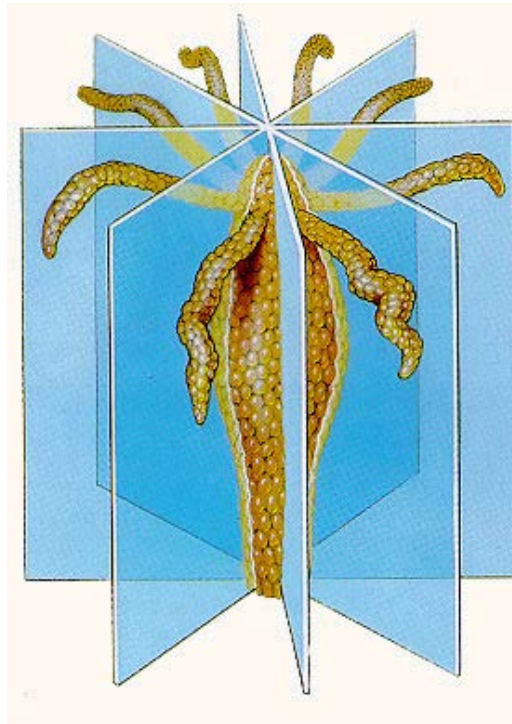
SIMETRIJA

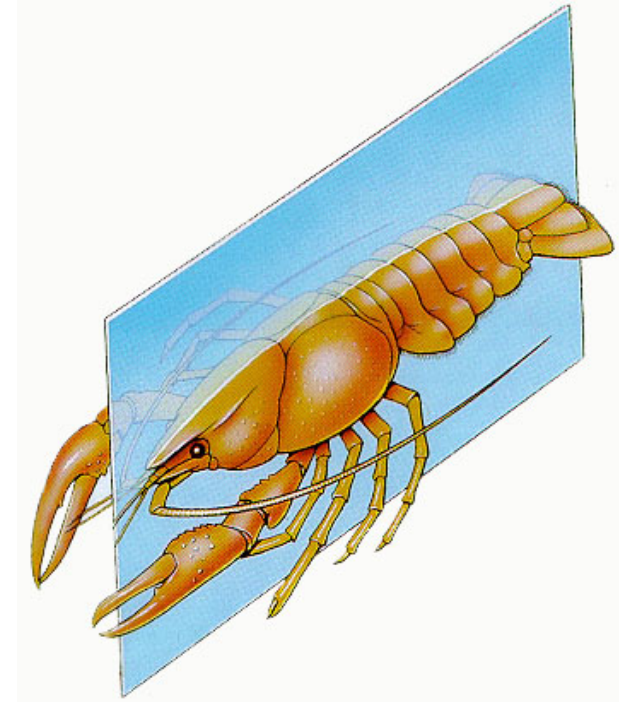
asimetrični organizmi

sferični organizmi

radijalno simetrični organizmi

bilateralno simetrični organizmi

SIMETRIJA

Kod **BILATERALNO SIMETRIČNIH** organizama prednji deo tela se označava kao KRANIJALNI, zadnji deo tela kao KAUDALNI, leđna strana kao DORZALNA, trbušna kao VENTRALNA.

SIMETRIJA

SEKUNDARNO ASIMETRIČNI

na primer usled
neravnornog razvoja leve
i desne strane tela (**puževi**) →

SEKUNDARNO RADIJALNO SIMETRIČNI

na primer usled pričvrščivanja
za podlogu (**ascidija**) →

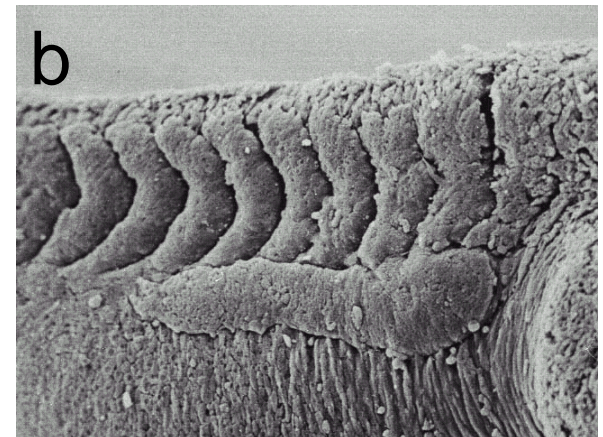
METAMERIJA

Simetrično raspoređeni odgovarajući delovi tela koji su anatomski slični (npr. levi i desni ekstremitet) nazivaju se antimerama.

Serijsko ponavljanje antimera duž telesne ose označava se kao **METAMERIZAM** ili **SEGMENTACIJA**, a deo tela koji sadrži levu i desnu antimeru naziva se **SEGMENT** ili **METAMERA**.

Segmentacija može biti

- a) SPOLJAŠNJA i
- b) UNUTRAŠNJA

METAMERIJA

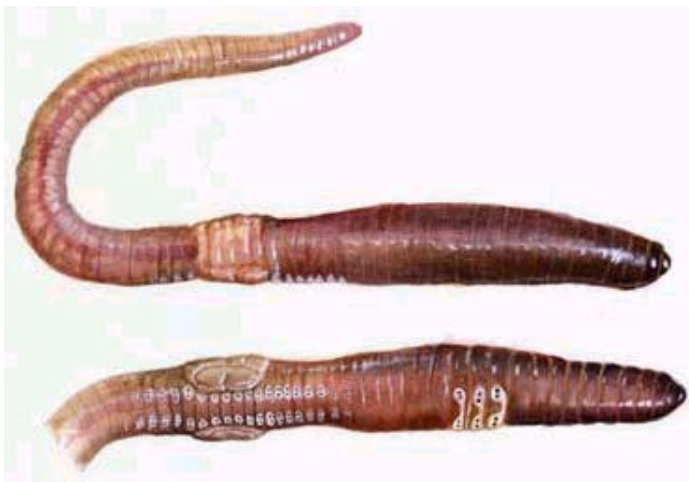
SPOLJAŠNJA SEGMENTACIJA

može biti

HOMONOMNA
(Annelida)

i

HETERONOMNA
(Chrustacea, Insecta)

Lumbricus rubellus

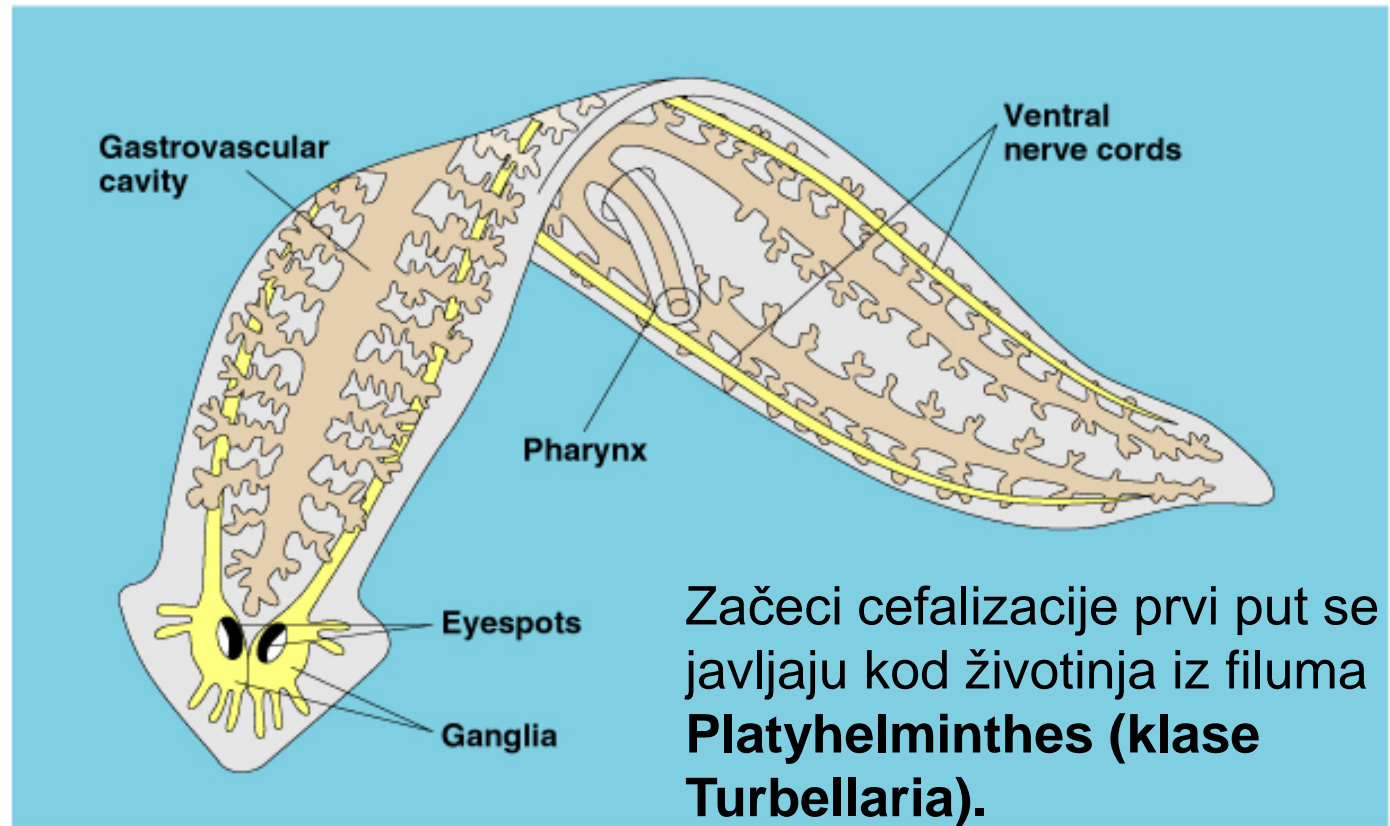

Astacus leptodactylus

CEFALIZACIJA

Diferenciranje glavenog regiona označava se kao **CEFALIZACIJA** i javlja se uglavnom kod **BILATERALNO SIMETRIČNIH ORGANIZAMA**.

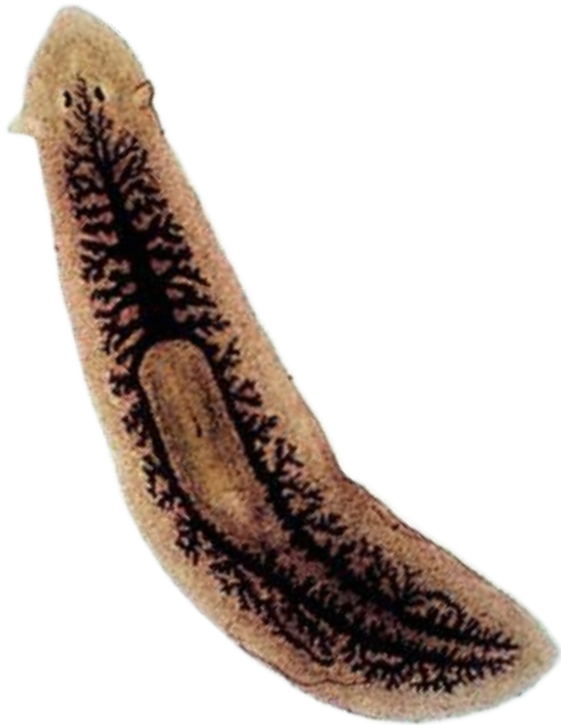
Proces CEFALIZACIJE ogleda se u koncentraciji čulnih organa i nerava u prednjem delu tela.

Začeci cefalizacije prvi put se javljaju kod životinja iz filuma **Platyhelminthes (klase Turbellaria)**.

CEFALIZACIJA

Cefalizacija je najčešće praćena diferenciranjem duž antero-posteriorne ose

Turbellaria

Mantis religiosa

KLASIFIKACIJA ŽIVOTINJA

Filumi unutar carstva životinja se često neformalno grupišu u skupine taksona i to na osnovu embrioloških i anatomskih karakteristika koje ukazuju na srodničke odnose.

Tako se prema postignutom nivou telesne organizacije u okviru carstva ANIMALIA razlikuju dve velike skupine (evolutivna pravca):

- **PARAZOA** (celularni nivo organizacije, nemaju MEZODERM, filumi Placozoa i Porifera)
- **EUMETAZOA** (viši nivoi organizacije od celularnog, imaju sva tri klicina sloja, EKTODERM, ENDODERM i MEZODERM, svi ostali filumi (od Cnidaria do Vertebrata))

KLASIFIKACIJA ŽIVOTINJA

Unutar **EUMETAZOA**, na osnovu tipa simetrije izdvajaju se dve grupe životinja:

- **RADIATA** (životinje sa radijalnom simetrijom
filumi Cnidaria i Ctenophora - Coelenterata)
- **BILATERIA** (životinje sa bilateralnom simetrijom
svi filumi životinja složeniji od Coelenterata)

KLASIFIKACIJA ŽIVOTINJA

Među **BILATERALNO SIMETRIČNIM ŽIVOTINJAMA** prema odlikama embrionalnog razvića razlikuju se dva diviziona:

- **PROTOSTOMIA** – naziv su dobile po tome što se kod njih usta adulta razvijaju od prvobitnih embrionalnih usta - blastoporusa ili u njegovoj blizini. Kod njih postoji determinisano spiralno brazdanje, a celom nastaje šizocelnim načinom.

U ovu grupu ubrajamo filume: **Platyhelminthes, Nemertina, Nematoda, Mollusca, Annelida, Arthropoda** i čitav niz njima srodnih manjih celomskih filuma.

- **DEUTEROSTOMIA** – kod kojih od blastoporusa ili u njegovoj blizini nastaje analni otvor, a na značajnom rastojanju od blastoporusa usta se otvaraju kao novi otvor (*de novo*). Brazdanje je kod njih nedeterminisano i radijalno, a celom postaje enterocelnim načinom.

Ovoj grupi pripadaju: **Echinodermata, Chordata** i neki niži celomski filumi.

PODELA VEZANA ZA POSTANAK MEZODERMA

Pošto su sve ćelije gastrule deo spoljašnjeg ili unutrašnjeg primarnog klicinog lista, jasno je da od ta dva sloja vodi poreklo i treći klicin sloj

MEZODERM

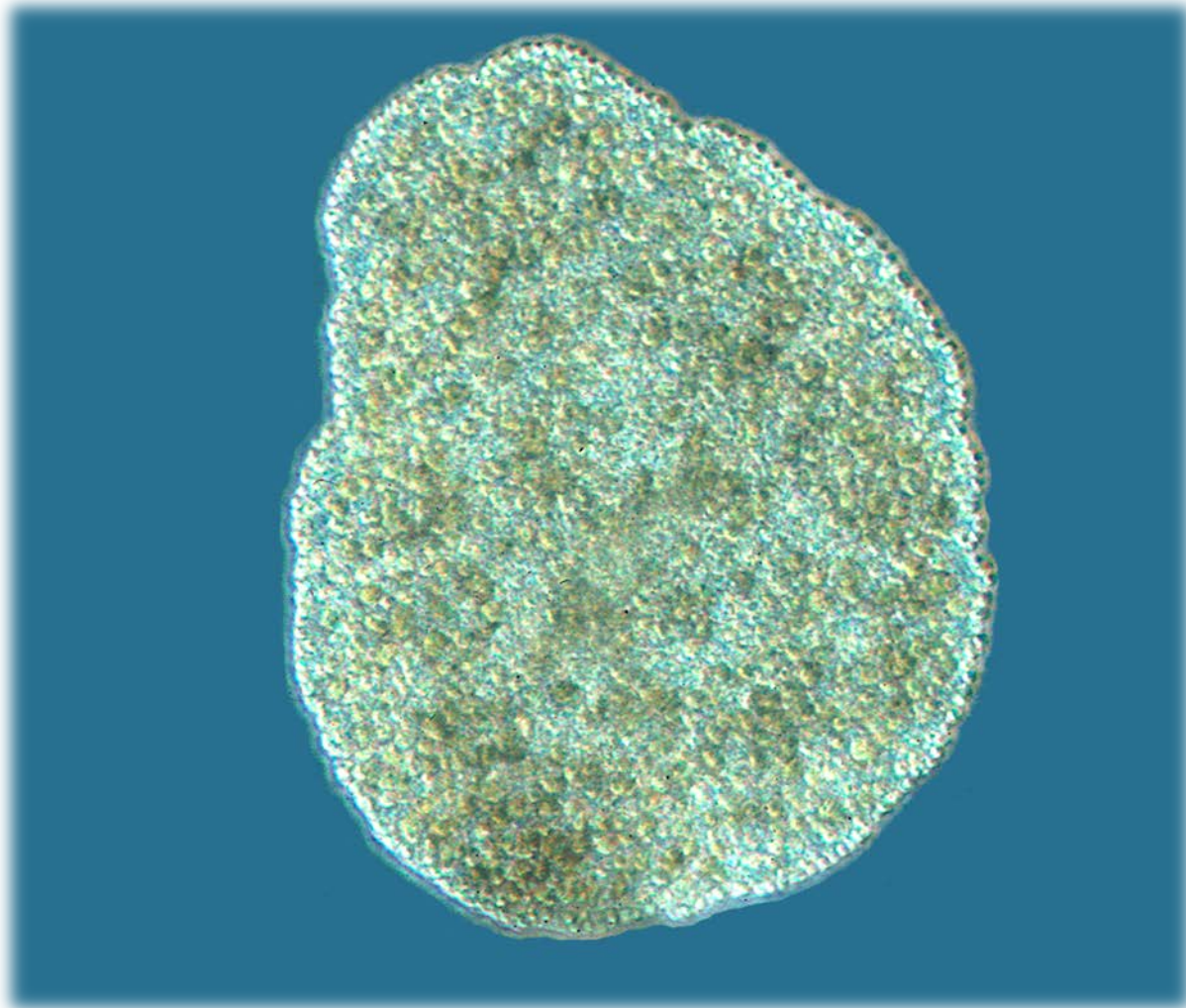
Pošto se razvija od primarnih klicinih slojeva EKTODERMA ili ENDODERMA, **MEZODERM se naziva SEKUNDARNIM KLICINIM SLOJEM.**

Prema broju klicinih slojeva životinje se dele u dve grupe:

- **DIPLOBLASTICA** – životinje kod kojih postoje samo dva klicina sloja, EKTODERM i ENDODERM, filumi Spongia i Placozoa (PARAZOA)
- **TRIPLOBLASTICA** - životinje kod kojih postoje sva tri klicina sloja, EKTODERM, ENDODERM i MEZODERM, sve EUMETAZOA (od Cnidaria do Chordata)

Phylum: **Placozoa**

Trichoplax adhaerens-relikt

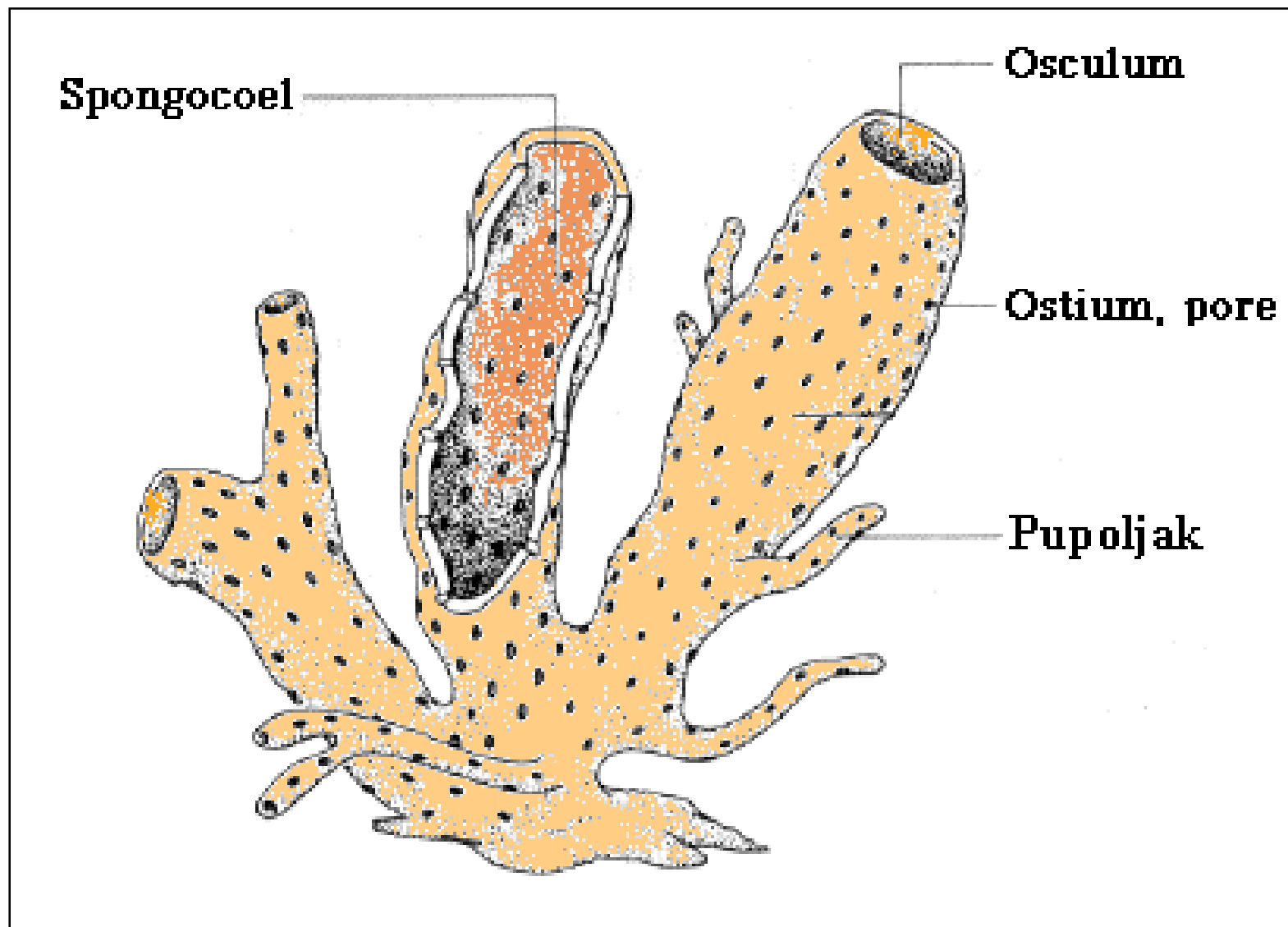

Phylum: Porifera

SUNÐERI

Phylum: Porifera

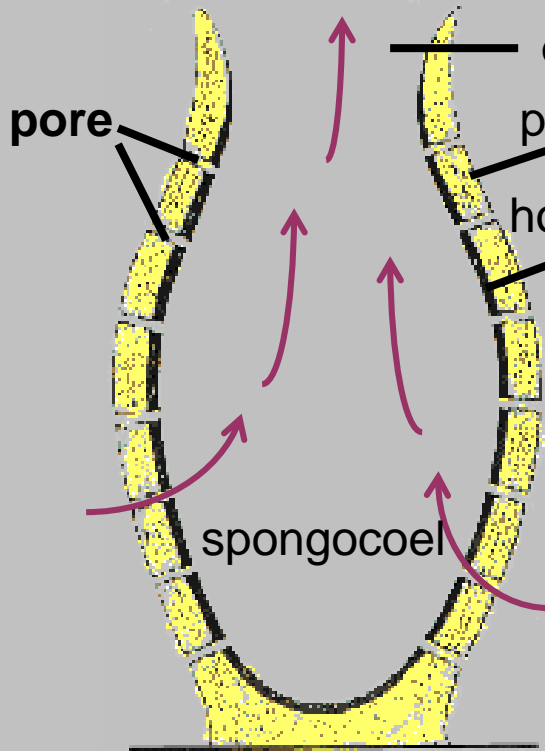

Opšta morfologija sunđerera

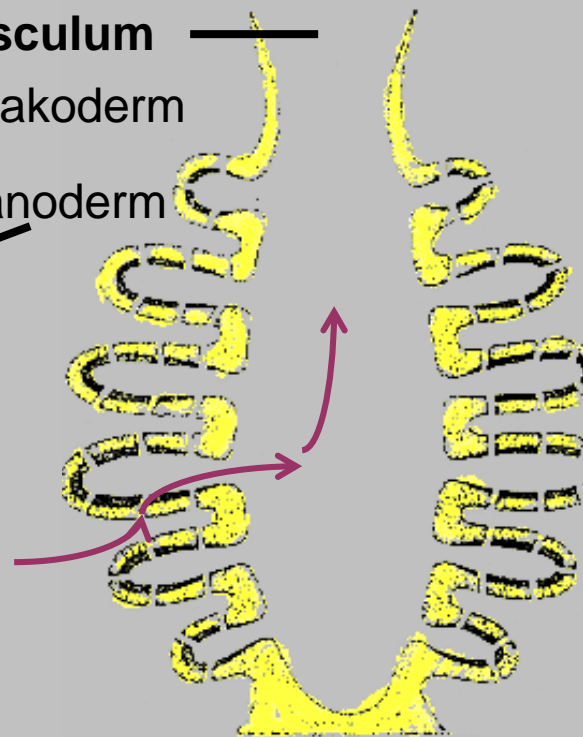
Phylum: Porifera

Tri morfološka tipa građe

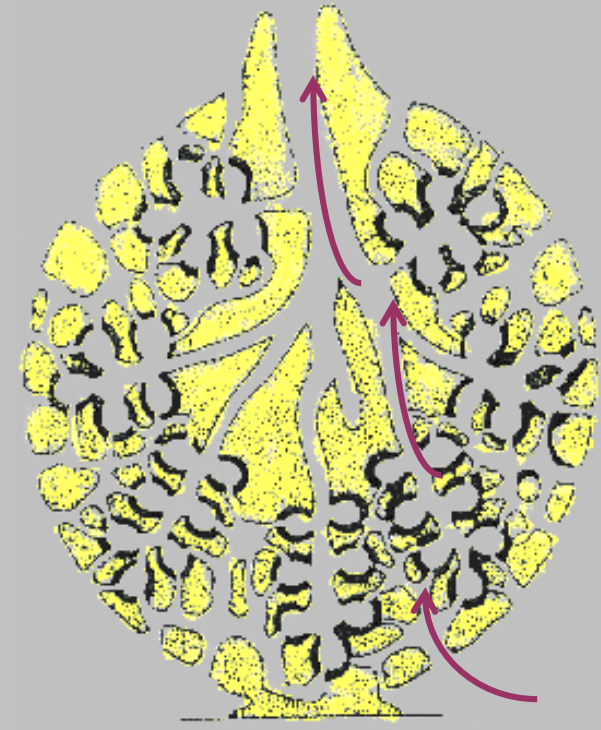
ASKON

SIKON

LEUKON

Strelice pokazuju protok vode

Phylum: Porifera

Grada
TELESNOG ZIDA
sundera

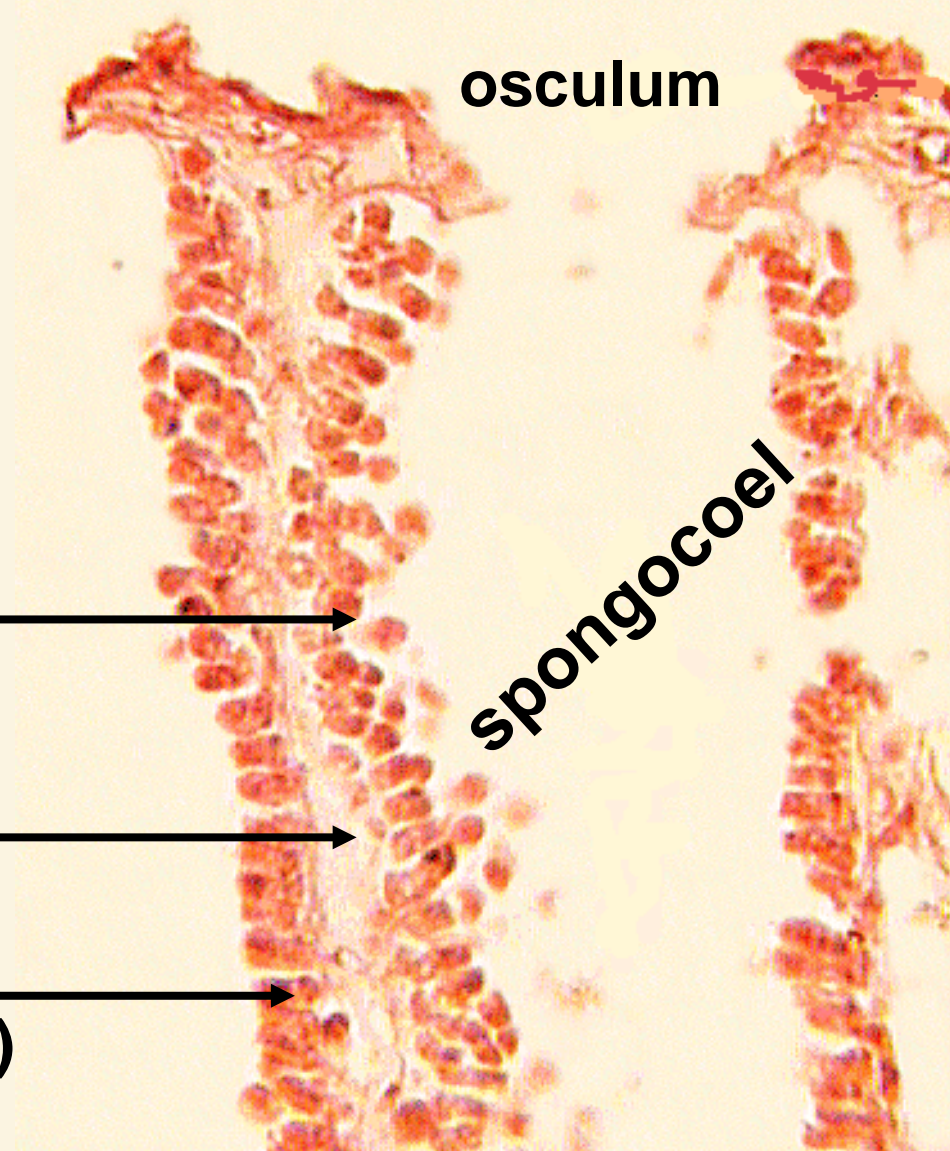
endoderm
(hoanoderm) →

mezogleja →

ektoderm
(pinakoderm) →

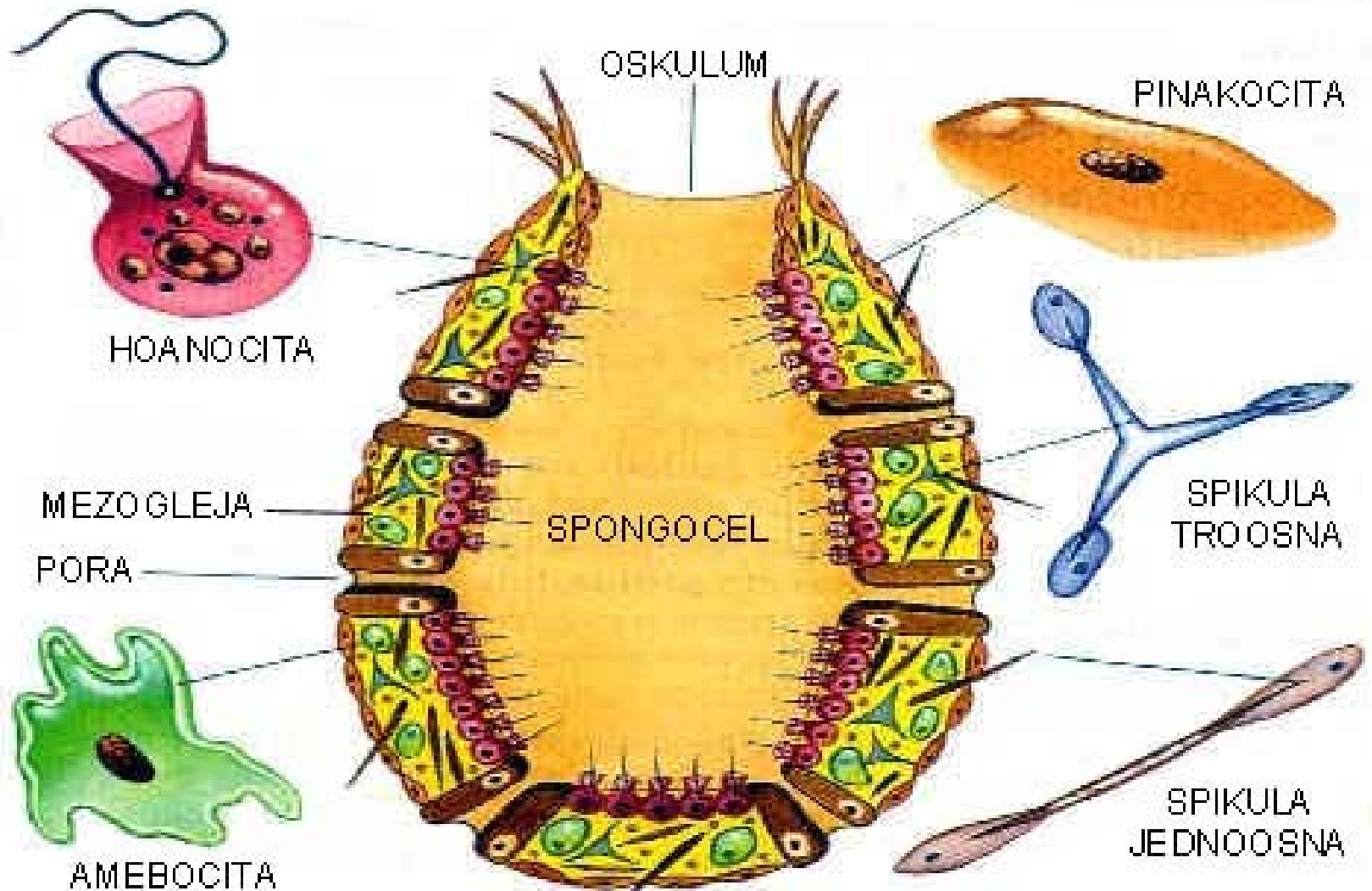
osculum

spongocoel

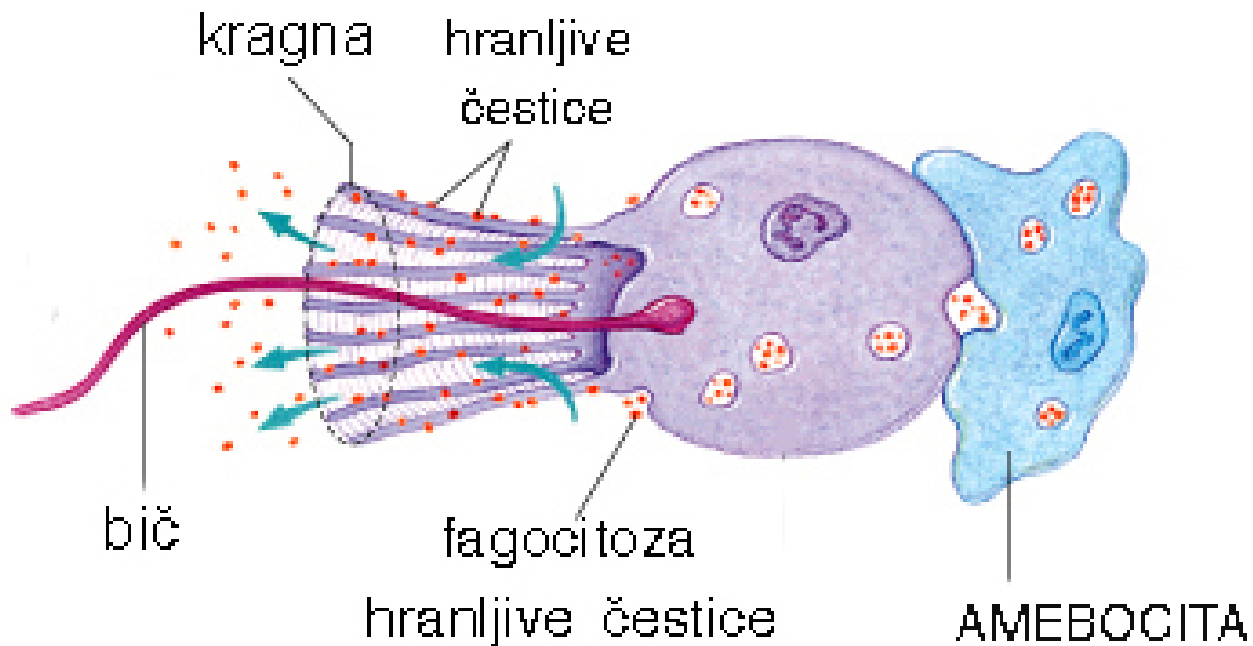

Phylum: Porifera

TIPOVI ĆELIJA U TELESNOM ZIDU SUNĐERA

H O A N O C I T A

HOANODERM je izgrađen od **HOANOCITA** - "ćelija sa kragnom" koje na distalnom kraju imaju protoplazmatične resice koje okružuju bič ("kragna"), čija je uloga da usmeravaju hranljive čestice prema osnovi biča gde se hrana usvaja fagocitozom, a zatim razlaže u hranljivim vakuolama hoanocita - **INTRACELULARNO VARENJE**

MEZOGLEJA SUNĐERA je građena od morfološki i funkcionalno veoma različitih tipova ćelija, pri čemu se za mnoge od tih ćelija još uvek ne zna tačna funkcija.

Tipične ćelije mezogleje sunđera su **ARHEOCITE** nepravilnog oblika (zbog čega se nazivaju i **AMEBOCITE**) koje se mogu diferencirati u mnoge druge tipove ćelija. Pošto imaju sposobnost FAGOCITOZE mogu obavljati varenje. Učestvuju u **REGENERACIJI** sunđera i od njih najverovatnije nastaju polne ćelije (npr. **JAJNE ĆELIJE**) ili **GEMULE**.

U **MEZOGLEJI SUNĐERA** se nalaze i:

-**MIOCITE** - koje svojim **kontrakcijama** omogućavaju da sunđer menja formu tela, a **najbrojnije su u regionu oskuluma** gde svojim kontrakcijama regulišu njegovo otvaranje. Ove ćelije imaju istovremeno i sposobnost percepcije draži i sposobnost adekvatnog reagovanja u vidu kontrakcije (ista ćelija ima funkciju **i receptora i efektor**).

-**SKLEROCITE** - koje učestvuju u obrazovanju **SKELETA**. Zavisno od toga koju vrstu skeleta daju nazivaju se **kalkocite**, **silikocite** ili **spongocite**.

U slučaju **MINERALNOG SKELETA**, zovu se **KALKOCITE** (ako je skelet od kalcijum karbonata), odnosno **SILIKOCITE** (ako je od silicijum-dioksida).

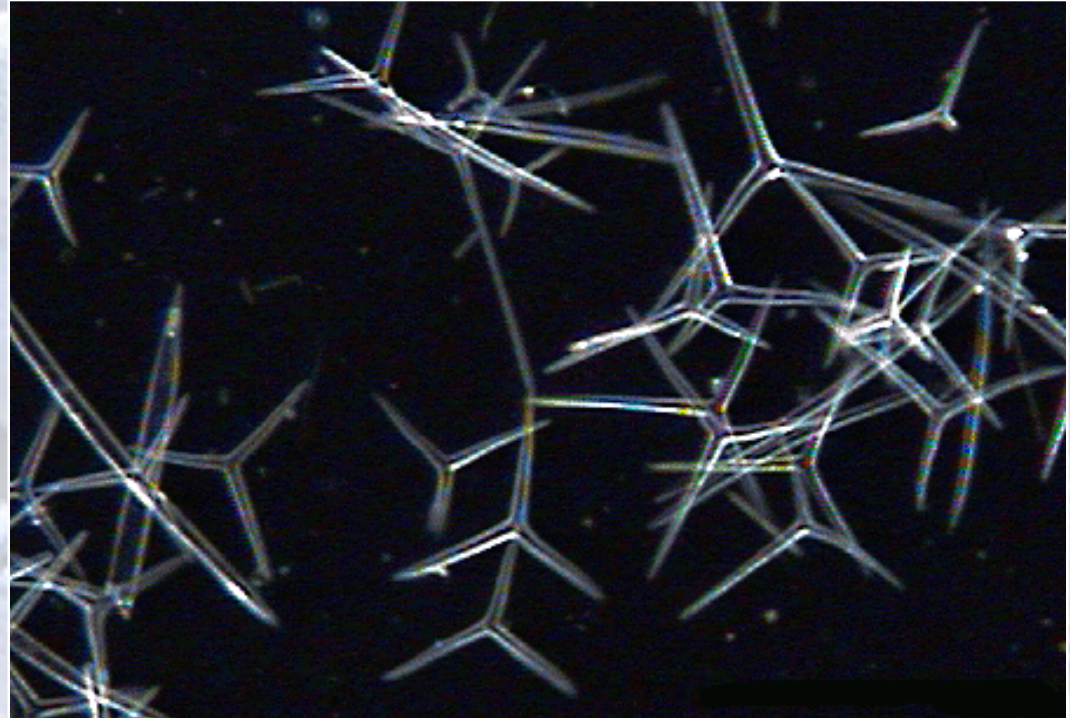
SPONGOCITE su sklerocite koje luče **ORGANSKI SKELET** sunđera – **spongin**, koji je građen od debelih kolagenih vlakana.

Phylum: Porifera

Gradivni elementi

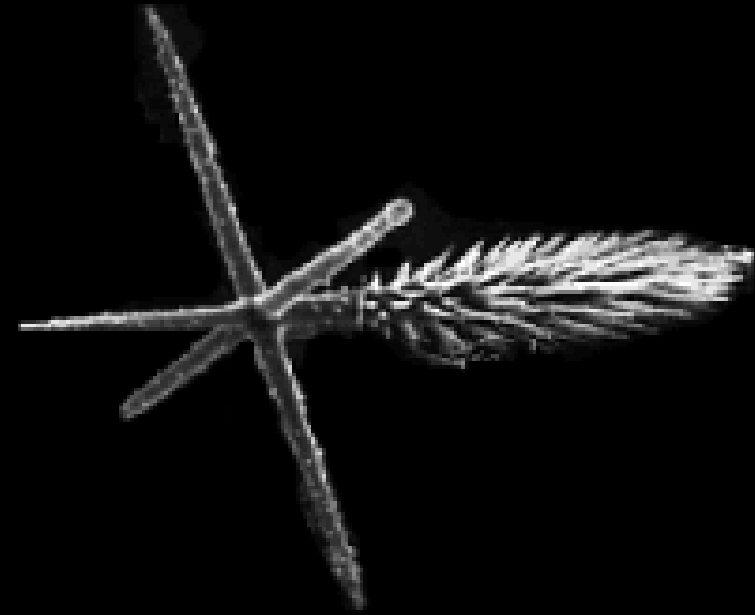
MINERALNOG SKELETA SUNDERA

su iglice - **SPIKULE**
različitog oblika,
jednoosne ili višeosne,
prave ili povijene.

SPIKULE

- od CaCO_3 (kalkocite)
- od SiO_2 (silikocite)

Jednoosne

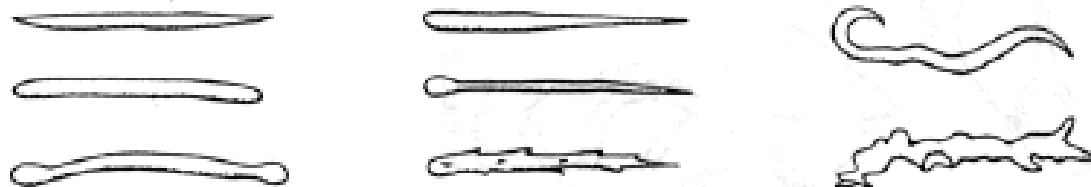

Višeosne

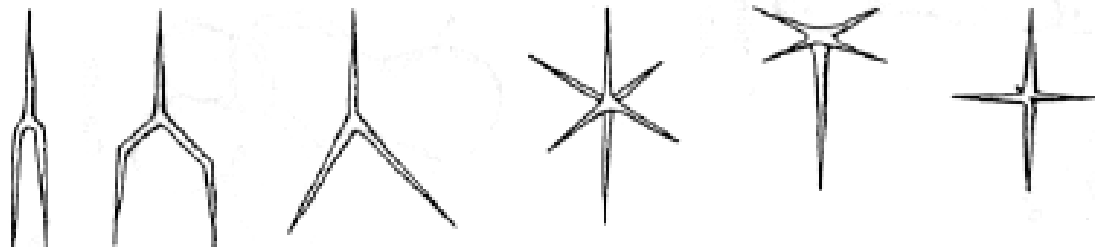
Prema **veličini**
SPIKULE se dele na:

- MIKROSKLERE,
- MAKROSKLERE I
- MEGASKLERE.

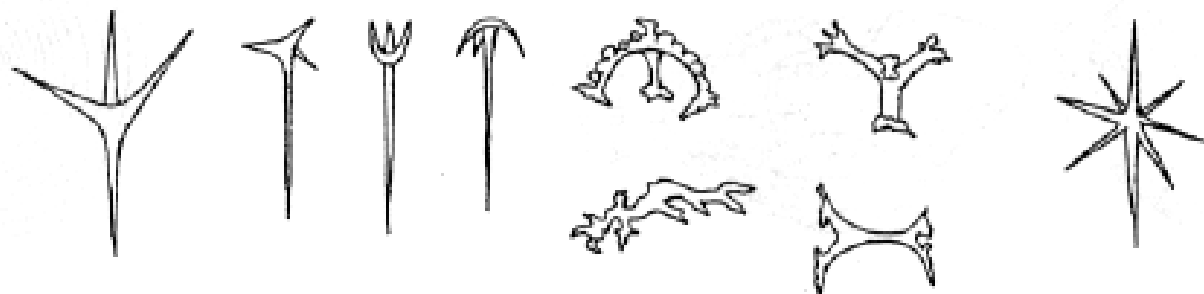
MEGASKLERE

Monaksone (jednoosne)

Triaksone (troosne)

Tetraksone (četvoroosne)

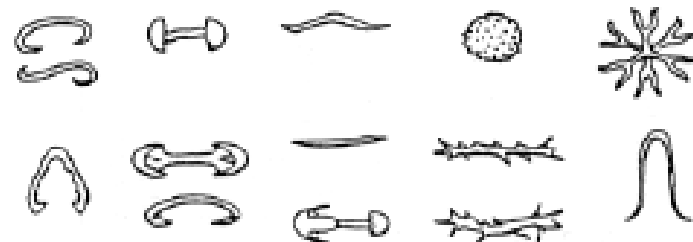
Prema **broju zrakova**
SPIKULE mogu biti:

- Monaksone (jednoosne)
- Triaksone (troosne)
- Tetraksone (četvoroosne)
- Poliaksone (višeosne)

Poliaksone
 (višeosne)

MIKROSKLERE

RAZMNOŽAVANJE SUNĐERA

BESPOLNO I POLNO

• PUP LJENJEM

• ili formiranjem GEMULA

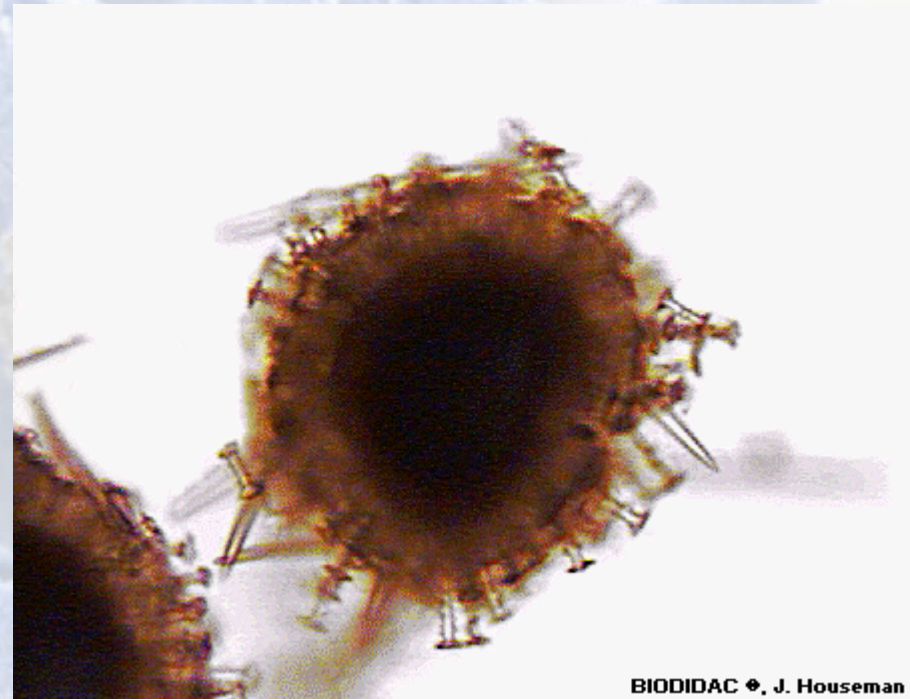
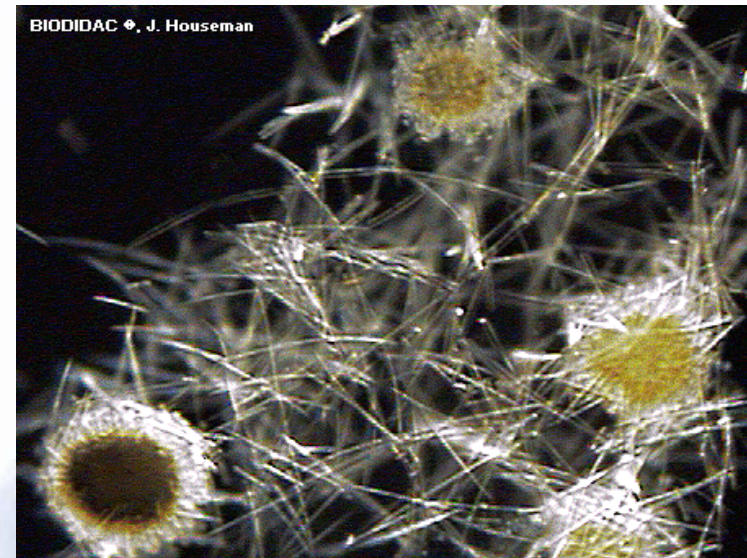

Prilikom PUP LJENJA
u sastav novonastalog PUPOLJKA
ulaze delovi pinakoderma,
mezogleje, hoanoderma
i deo spongocela.

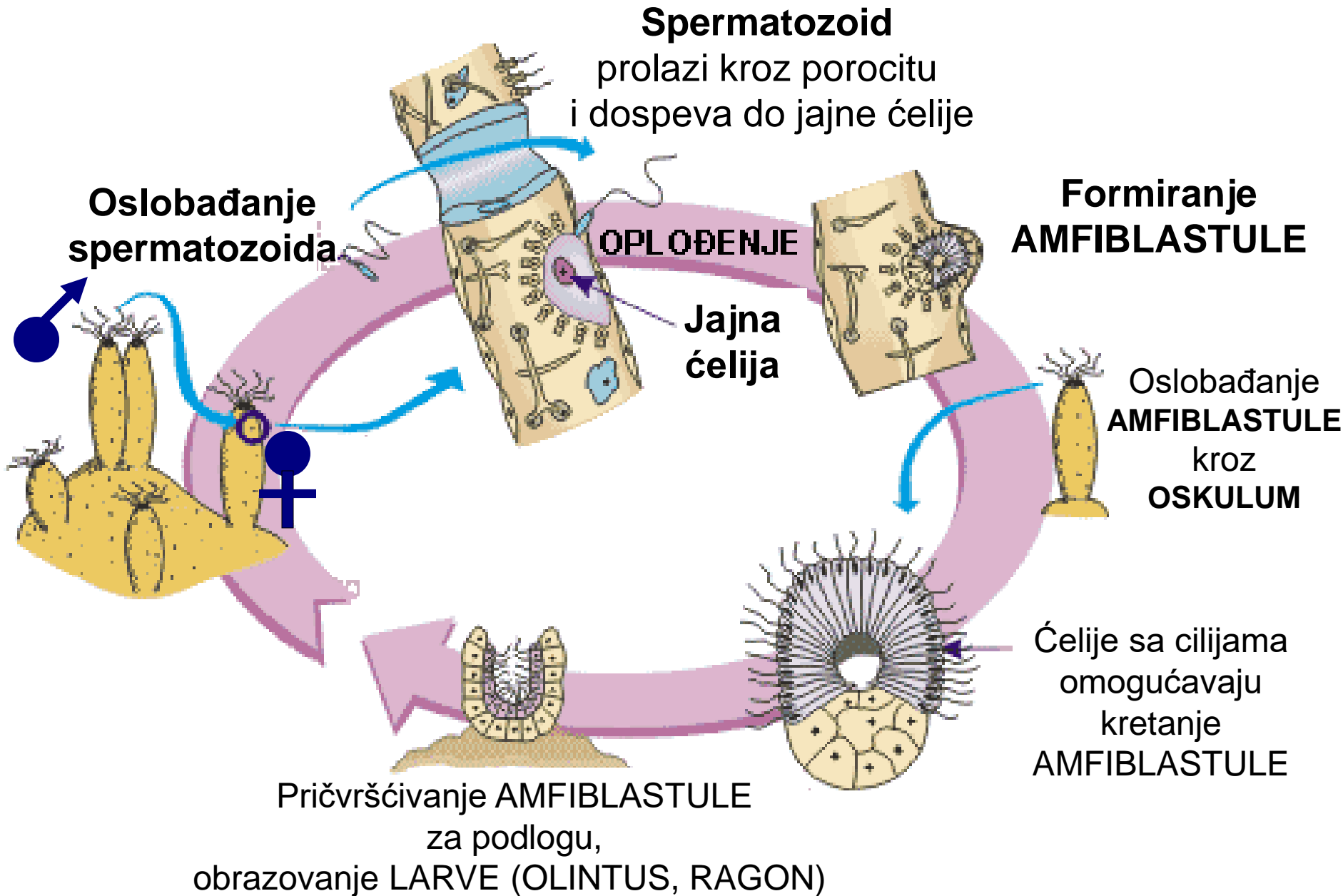

Poseban oblik bespolnog razmnožavanja suđera - formiranjem **GEMULA**

- kod slatkovodnih suđera zbog nastupanja nepovoljnih uslova krajem jeseni i tokom zime
- kod morskih suđera u cilju širenja areala tokom cele godine

POLNO RAZMNOŽAVANJE SUNĐERA

Phylum: Porifera

tri klase:

- **Calcarea** (skelet od CaCO_3 , sva tri morfološka oblika - **ASKON**, **SIKON** i **LEUKON**)
- **Hexactinellida** (skelet od SiO_2 , **SIKON** tip građe)
- **Demospongiae** (skelet od SiO_2 ili **spongina** - kolagenih vlakana ili poseduju obe vrste skeleta, **LEUKON** tip građe tela).

Phylum: **Porifera**

Classis: **Calcarea**

ASKON tip

Leucosolenia nautilia

Clathrina sp.

Phylum: Porifera

Classis: Calcarea

Sycon sp. **SIKON** tip

Leucandra sp. **LEUKON** tip

Phylum: **Porifera**

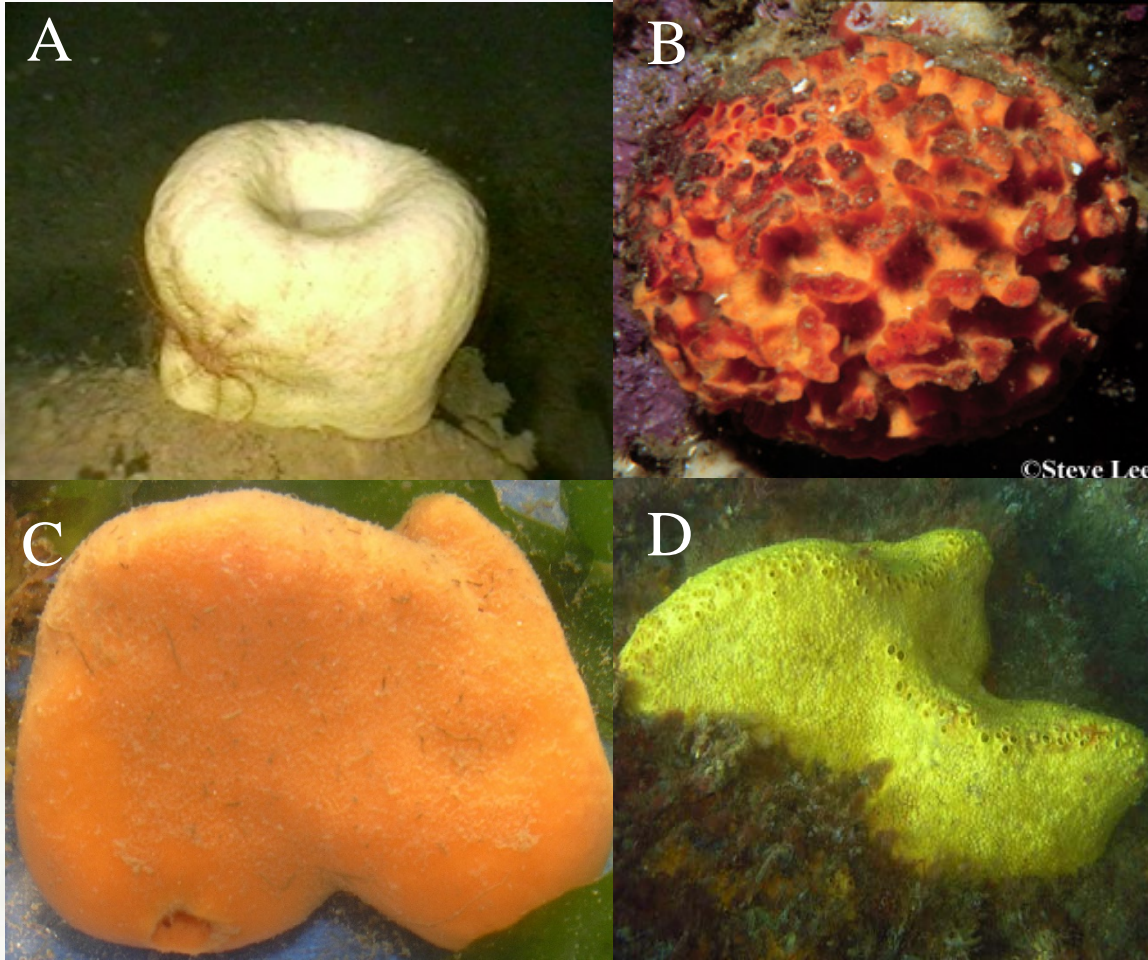
Classis: **Hexactinellida**

Euplectela sp.

Phylum: Porifera

Classis: Demospongiae

LEUKON tip grade

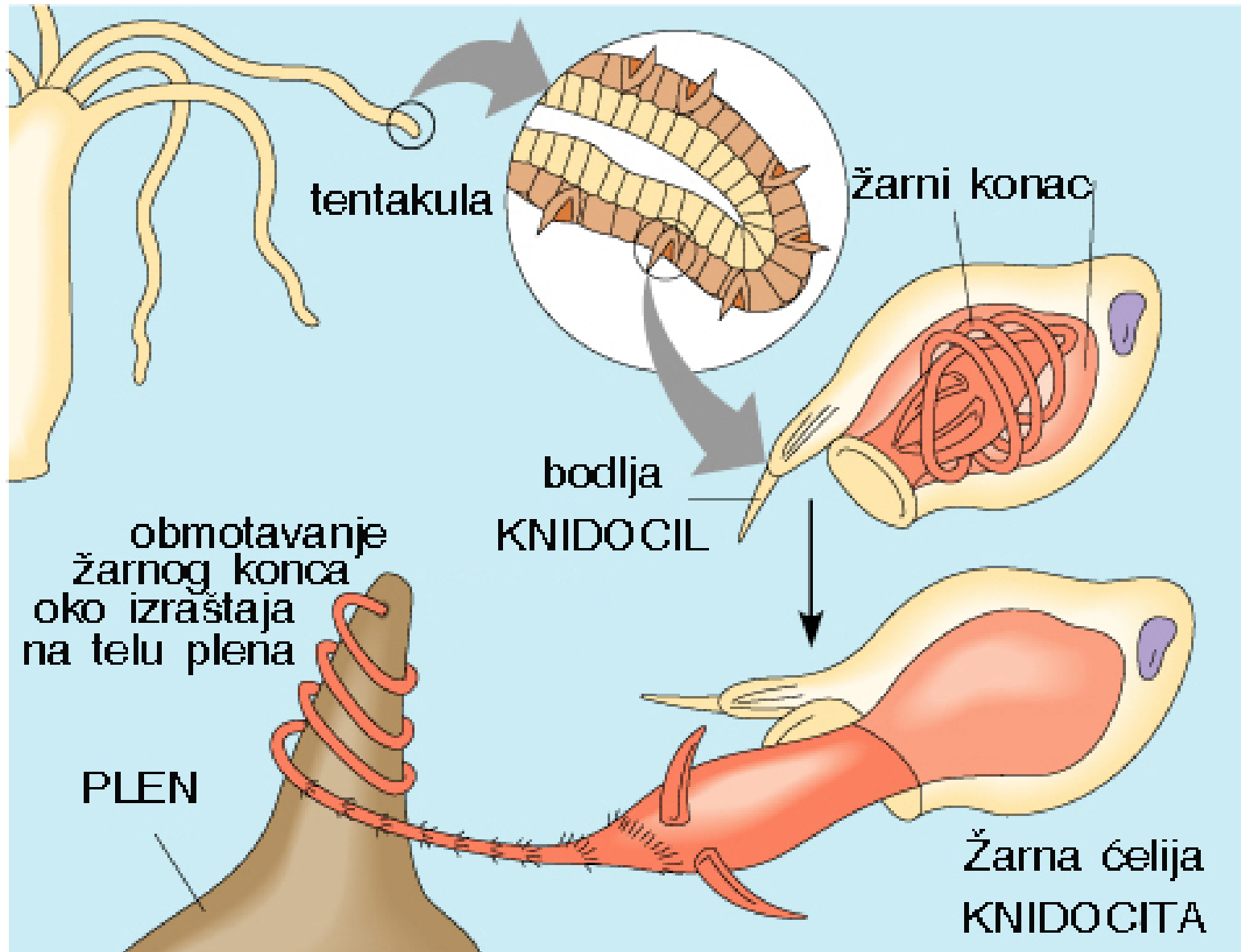
- A. *Geodia* sp.
- B. *Tethya* sp.
- C. *Suberites* sp.
- D. *Cliona* sp.

Prikaz funkcije knidocita

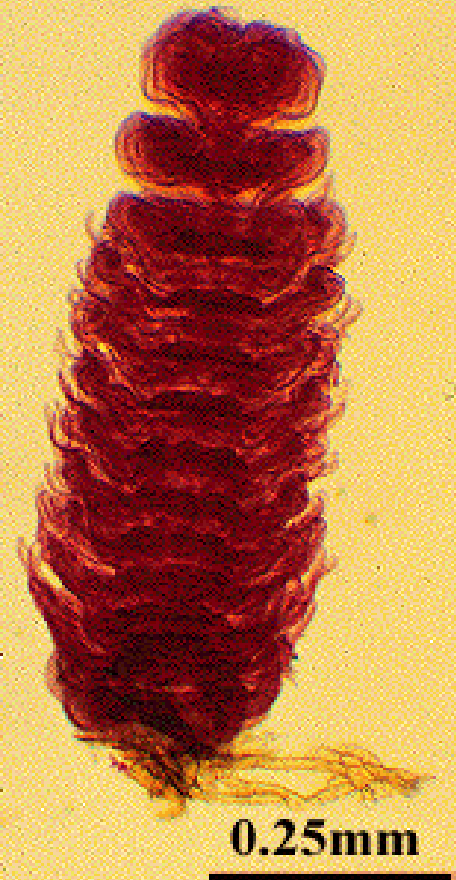
RAZMNOŽAVANJE DUPLJARA

bespolno i polno

Polipi se razmnožavaju bespolno, pupljenjem, a **meduze** polno, obrazovanjem gameta (jajnih ćelija i spermatozoida).

Za **polipe** je karakterističan samo njima svojstven oblik bespolnog razmnožavanja - **strobilacija** - transverzalna podela na veći broj tanjirastih delova iz kojih će se razviti mlade **meduze**.

Pri polnom razmnožavanju meduza, iz oplodjenog jaja razvija se trepljasta larva **planula**.

Phylum: **Cnidaria**

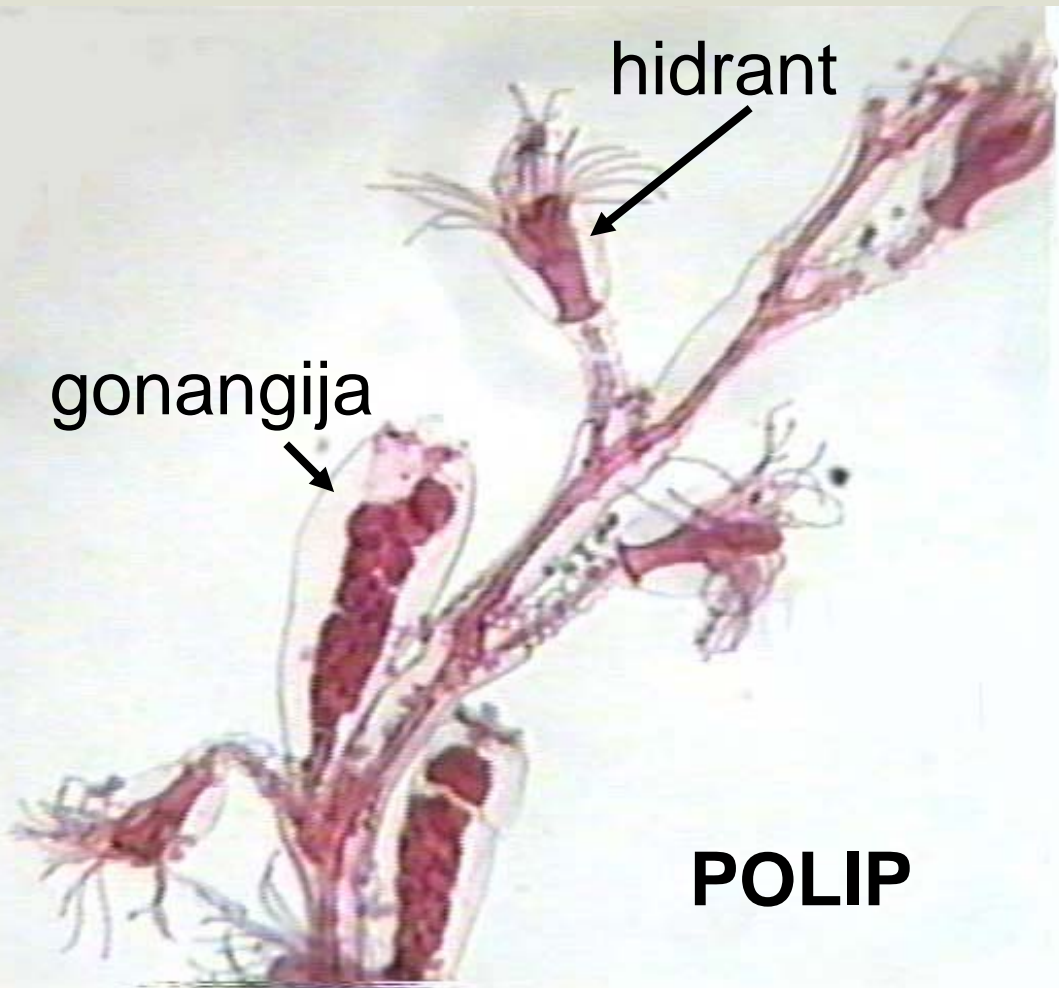
tri klase:

- **Hydrozoa** (obuhvata vrste kod kojih postoji smena **polipoidne i meduzoidne generacije**).
- **Scyphozoa** (knidarije sa **meduzoidnom generacijom** kao osnovnim stupnjem u svom životnom ciklusu).
- **Anthozoa** (isključivo morske životinje kod kojih postoji samo **polipoidna generacija**).

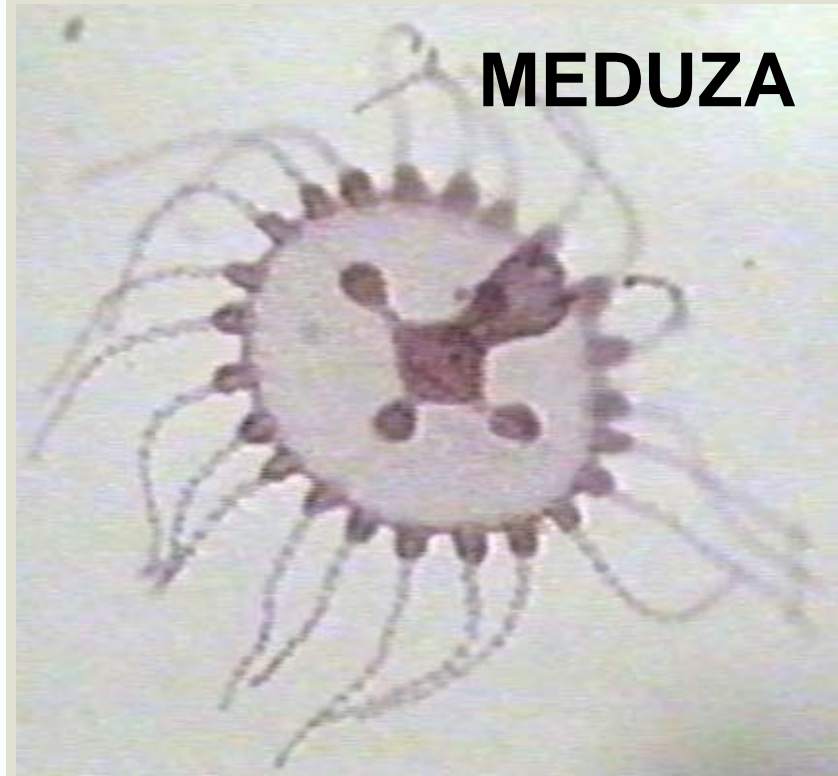
Phylum: **Cnidaria**

Classis: **Hydrozoa**

Obelia sp.

POLIP

MEDUZA

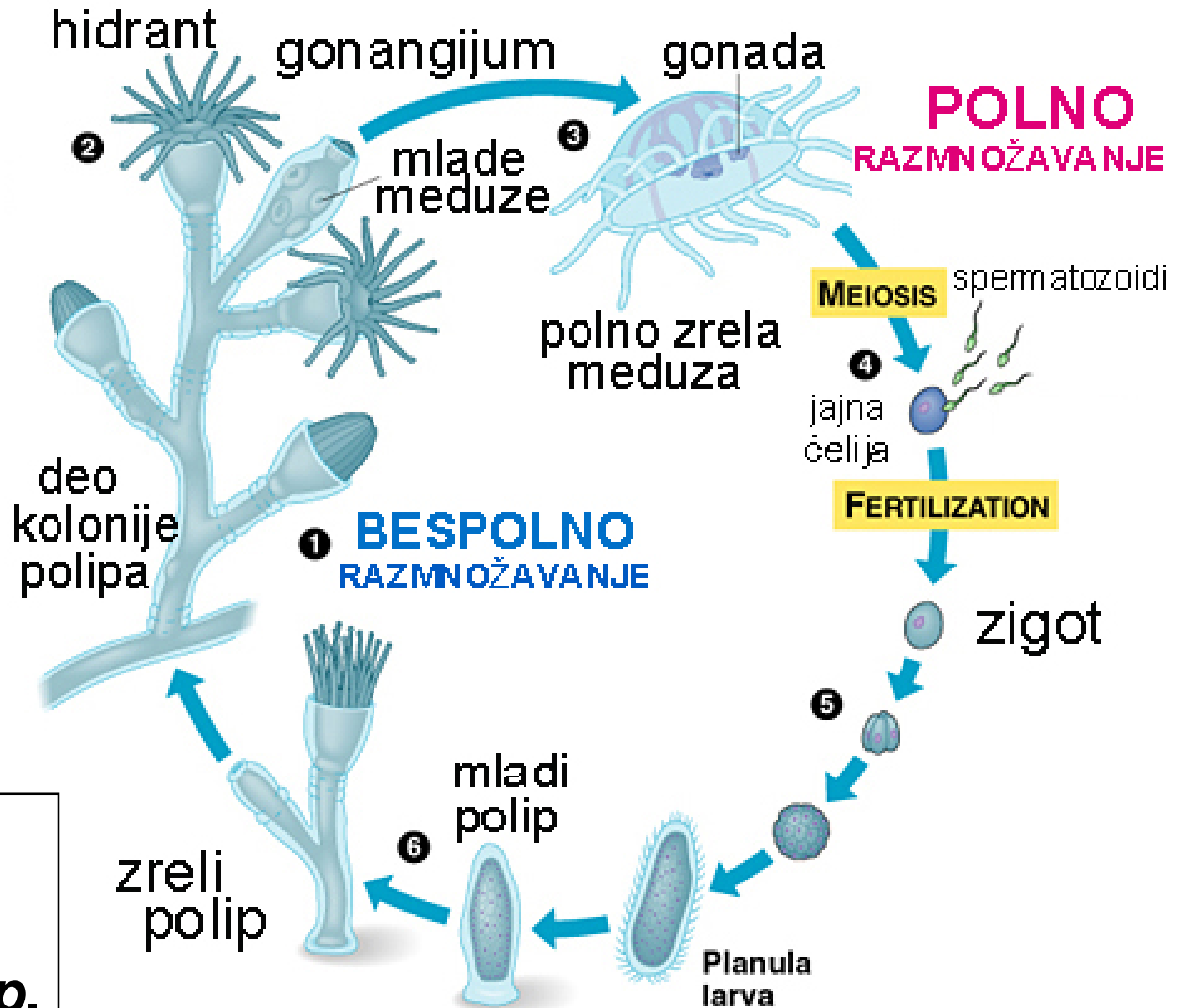
Phylum: Cnidaria

Classis: Hydrozoa

Obelia sp.

Classis Hydrozoa

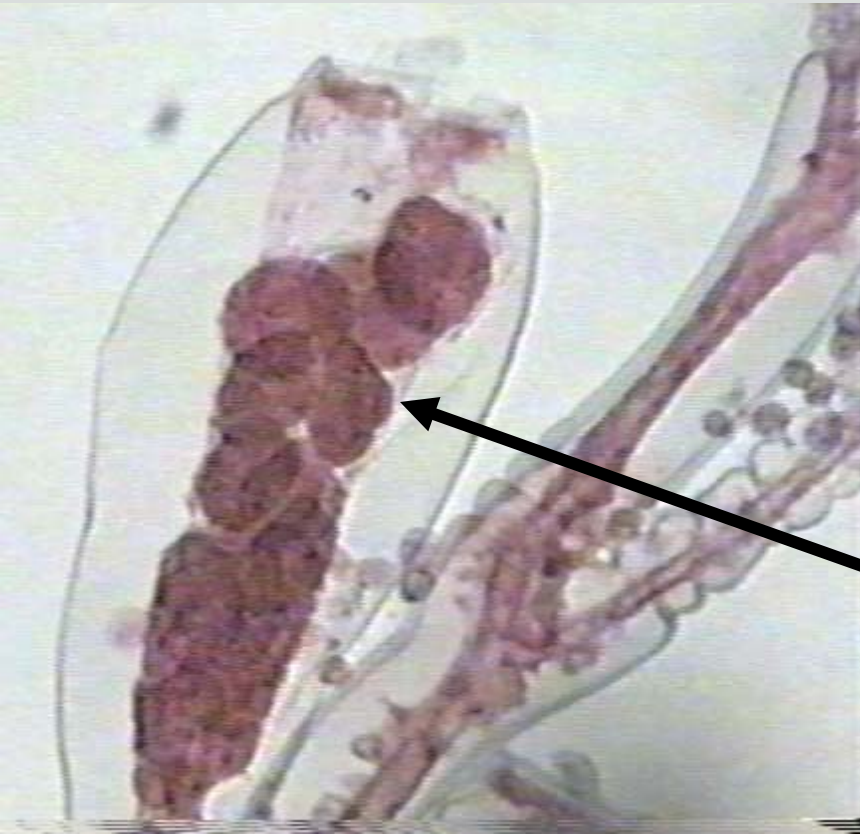

Smena generacija kod *Obelia sp.*

Phylum: **Cnidaria**

Classis: **Hydrozoa**

Obelia sp.

gonangija i hidrant - uveličano

Phylum: Cnidaria

Classis: Hydrozoa

U okviru ove klase postoje i vrste koje imaju samo polipoidnu generaciju kao na primer kod hidre. (*Hydra sp.*)

Hidra se razmnožava bespolno pupljenjem, ali i polno, obrazovanjem polnih ćelija čijim spajanjem nastaje zigot koji se razvija u POLIP, tako da se uopšte ne razvija MEDUZA.

Hydra sp.

Phylum: Cnidaria

Classis: Hydrozoa

Physalia sp.

Phylum: **Cnidaria**

Classis: **Hydrozoa**

Velella velella

Phylum: **Cnidaria**

Classis: **Scyphozoa**

meduze - osnovna forma u životnom ciklusu **Scyphozoa**

Phylum: Cnidaria

Classis: Scyphozoa

Aurelia aurita

Phylum: Cnidaria

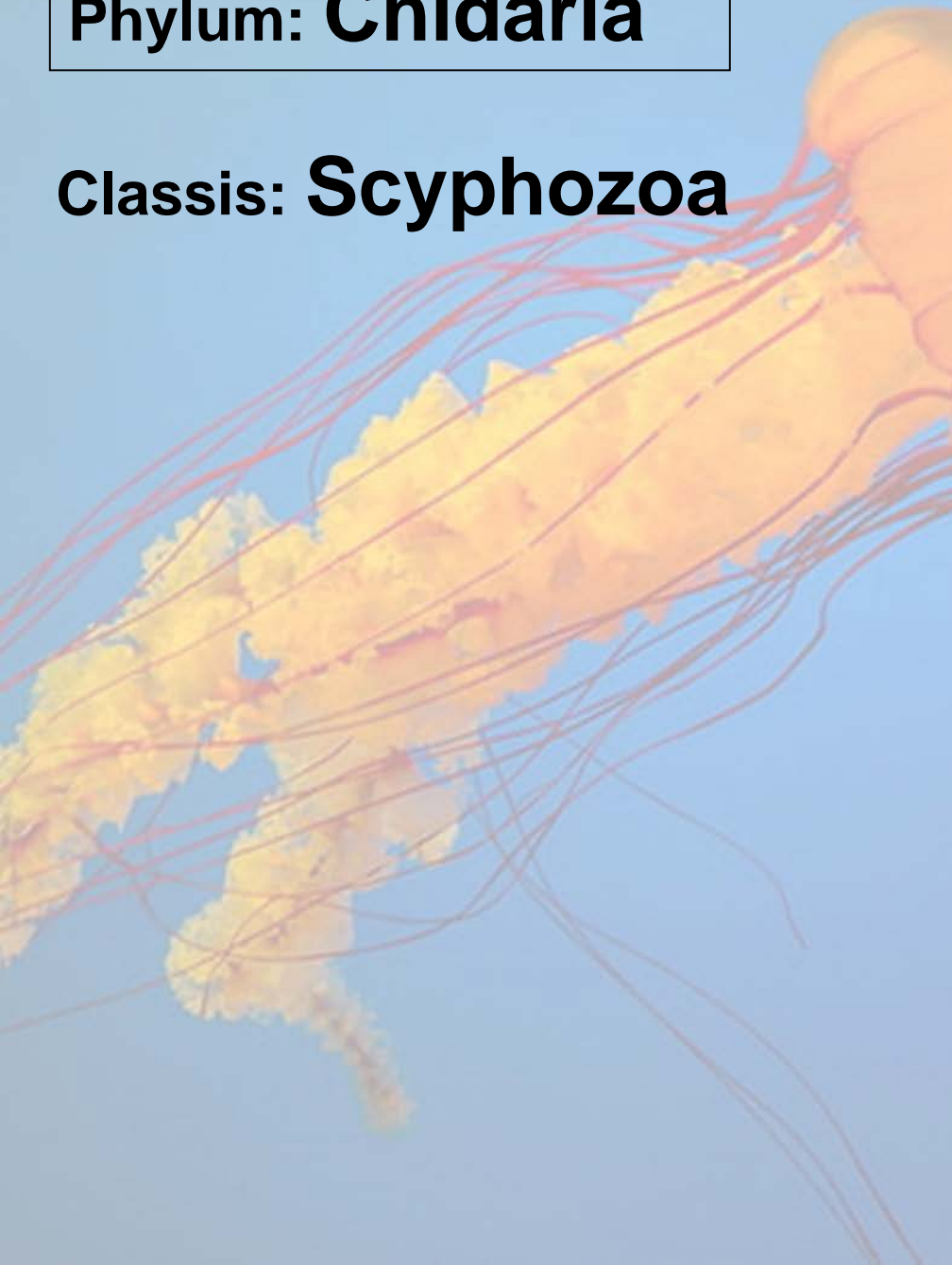
Classis: Scyphozoa

Pelagia noctiluca

Phylum: **Cnidaria**

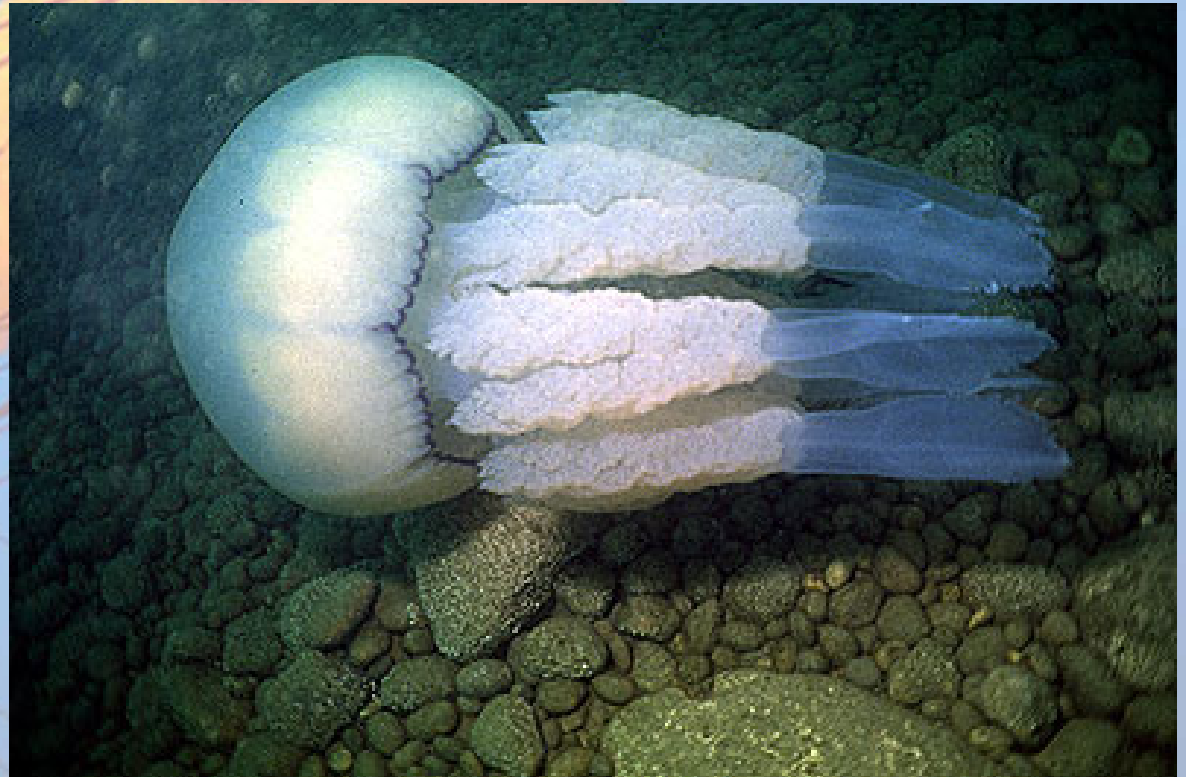
Classis: **Scyphozoa**

Charybdaea sivickisi

Phylum: Cnidaria

Classis: Scyphozoa

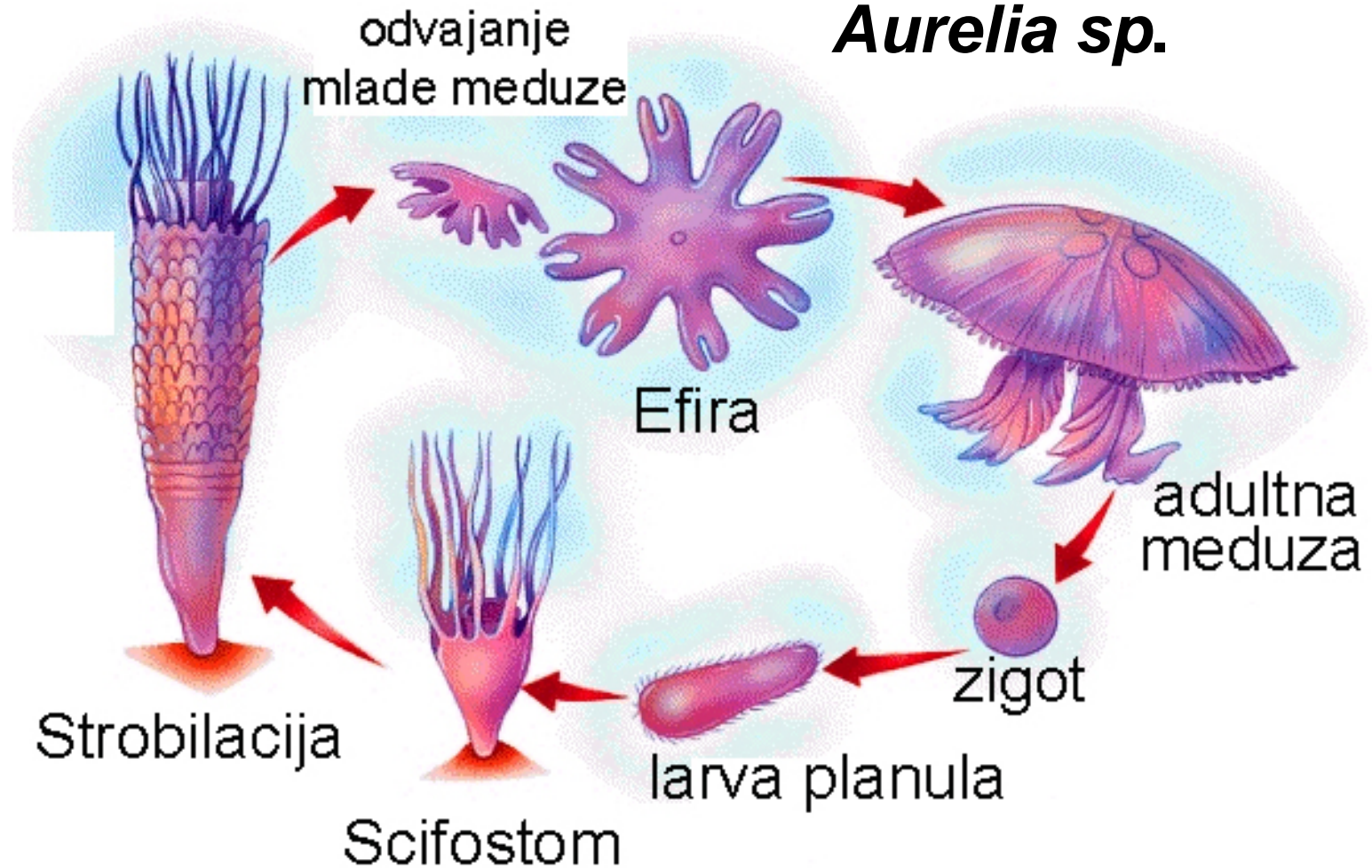

Rhizostoma octopus

Classis: Scyphozoa

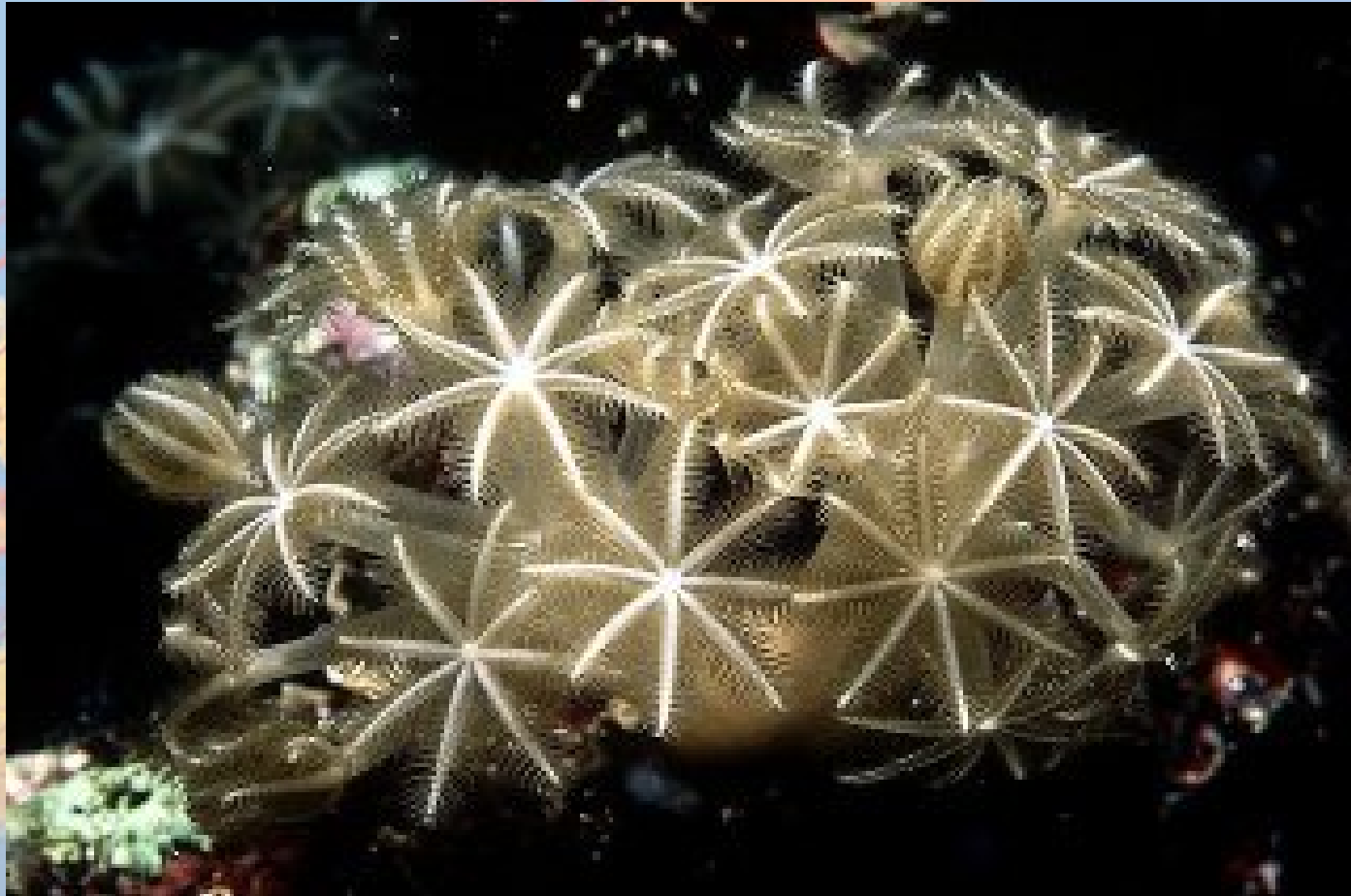
Životni ciklus kod *Aurelia sp.*

Kod **Scyphozoa** je potpuno redukovan polipoidni stadijum, tako da je stadijum **MEDUZE** dominantan u životnom ciklusu.

Phylum: Cnidaria

Classis: Anthozoa

polipi - osnovna forma u životnom ciklusu **Anthozoa** jer se kod njih nikada ne obrazuju meduze.

Phylum: Cnidaria

Classis: Anthozoa

Subclassis: Hexacorallia

Actinia sp.

Cladocora sp.

Astroides sp.

Phylum: Cnidaria

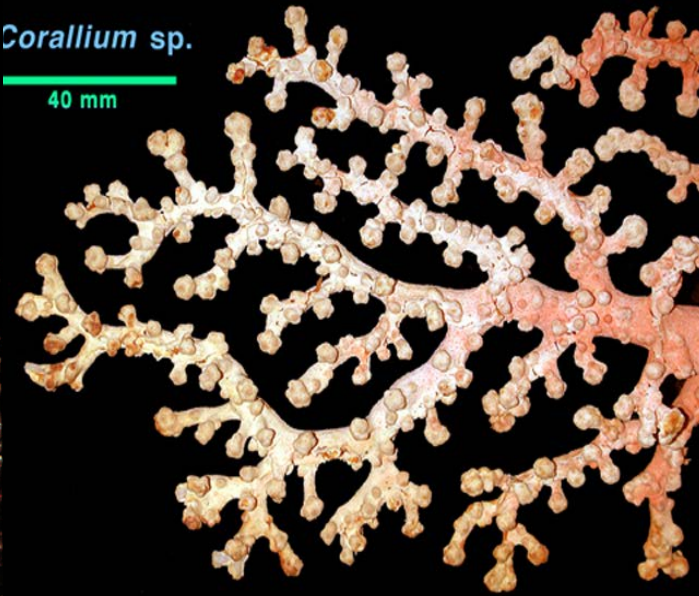
Classis: Anthozoa

Subclassis: Octocorallia

Corallium sp.

40 mm

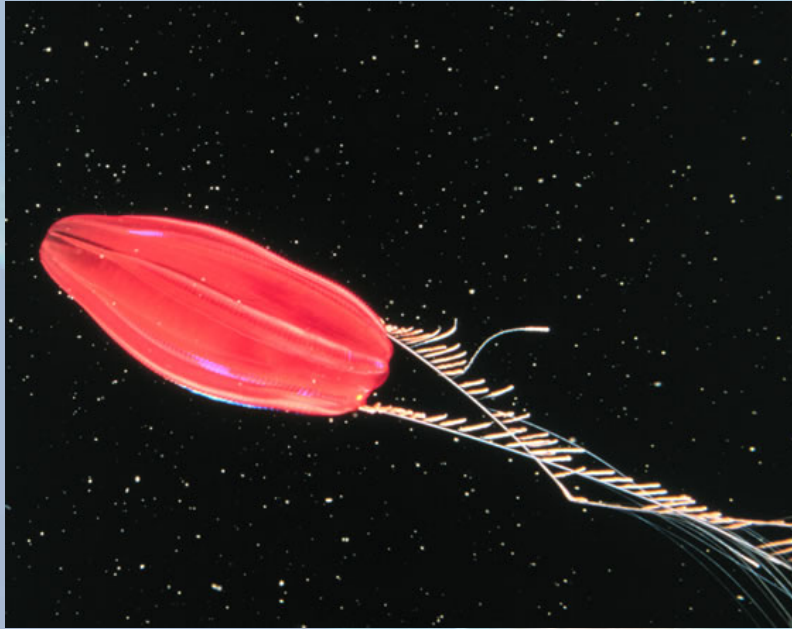
© Roberto Sozzani

Alcyonium sp.

Corallium sp.

Gorgonia sp.

Phylum: **Ctenophora**
REBRONOŠE

Filumi **Cnidaria** i **Ctenophora** objedinjeni su u grupu **COELENTERATA** zbog zajedničke karakteristike - posedovanja **GASTROVASKULARNE DUPLJE** koja se naziva **COELENTERON**.